

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav Blízkého východu a Afriky

Bakalářská práce

Monika Tintěrová

Gijur.

Stát Izrael a náboženská konverze k judaismu

Giyur.

The State of Israel and Religious Conversion to Judaism

Praha 2014

Vedoucí práce: PhDr. Daniel Boušek, Ph.D.

Poděkování

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu práce PhDr. Danielovi Bouškovi, Ph.D. za ochotu, trpělivost a cenné rady. Můj dík patří i mé rodině, především babičce Martě.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 12. 5. 2014

Podpis

Klíčová slova

Gijur, náboženská konverze, obřízka, prolití kapky krve, rituální ponoření, rabínský soud, přijetí Božích přikázání, Stát Izrael, kdo je Žid, etiopští imigranti, imigranti ze států bývalého Sovětského svazu, imigranti z Indie, *gijur* v izraelské armádě

Key words

Giyur, Religious Conversion, Circumcision, Drawing of the Blood, Immersion, Rabbinic Court, Accepting of the Commandments, State of Israel, Who is a Jew, Immigrants from Ethiopia, Immigrants from former Soviet Union, Immigrants from India, *Giyur* in the Israeli Army

Abstrakt

Předkládaná práce se zabývá náboženskou konverzí k judaismu (*giyur*) a jejími specifiky ve Státě Izrael. První část je věnována jednotlivým úrovním procesu konverze k judaismu a klíčovými momentům v jeho dějinném vývoji. Dějinná linka tedy prochází biblickou a helénskou dobou, obdobím kodifikace *giyuru* rabínskými autoritami, restrikcím proti konverzím v období středověku a je zakončena moderní dobou, která v sobě nese vznik neortodoxních proudů judaismu. Druhá část je zaměřena na problematiku konverze ve Státě Izrael. Představeno je legislativní zakotvení náboženské konverze k judaismu, kontroverze spojené s otázkou kdo je Žid a nastínění základních problematických linií. Ty jsou spojené s otázkou imigrantů (*'olim*) i s konverzí praktikovanou v izraelské armádě. Popsán je také proces konverze, tak jak probíhá ve Státě Izrael v současnosti. Cílem práce je představit konverzi k judaismu, dějinně ji zakotvit a poukázat na její vývoj a současnou praxi ve Státě Izrael.

Abstract

Present thesis focuses on religious conversion to Judaism (*giyur*) and its specifics in the State of Israel. First part comprises of a description of essential components of conversion to Judaism and their milestones in history. Thus, the Biblical and Hellenic periods are introduced, as well as the period of codification of *giyur* which was made by rabbinical authorities. Further attention is paid to the period of Middle Ages where restrictions against conversion to Judaism were introduced. This part concludes with the Modern period when nonorthodox stress of Judaism arose. Second part of this paper deals with conversion to Judaism in the State of Israel. Firstly, legislative background of conversion and its development in Israel is described, as well as the controversy over the question who is a Jew. Next, the attention is paid to the most significant issues connected to a conversion to Judaism in the State of Israel. Those are conversions of various groups of immigrants (*'olim*) and the process of a conversion in the Israeli army. Further, the current procedure of conversion to Judaism in Israel is introduced.

The aim of this paper is to introduce conversion to Judaism within its historical framework and the current tendencies in the State of Israel.

OBSAH

ÚVOD	8
1. <i>GIJUR</i>	10
1.1 Náboženská konverze.....	10
1.2 Konverze k judaismu – <i>gijur</i>	10
1.2.1 Obřízka – <i>mila</i>	11
1.2.2 Prolití kapky krve – <i>batafat dam brit</i>	12
1.2.3 Rituální ponoření – <i>ṭvila</i>	12
1.2.4 Rabínský soud – <i>bejt din</i>	12
1.2.5 Přijetí Božích přikázání – <i>qabalat ha-miṣwot</i>	13
1.2.6 Platnost konverze	13
1.2.7 Konverze dětí	14
1.3 Klíčové etapy v dějinách <i>gijuru</i>	14
1.3.1 Biblická doba.....	14
1.3.2 Doba helénská.....	16
1.3.3 Rabínský judaismus a kodifikace konverze.....	17
1.3.4 Středověk	18
1.3.5 Moderní doba.....	20
2. STÁT IZRAEL A NÁBOŽENSKÁ KONVERZE K JUDAISMU	22
2.1 Dějiny <i>gijuru</i>	23
2.1.1 Kdo je Žid.....	23
2.1.2 Legislativa konverze	24
2.2 Problematické kategorie.....	28
2.2.1 Etiopští imigranti – <i>Beta Israel</i>	28
2.2.2 Imigranti ze zemí bývalého Sovětského svazu	31
2.2.3 Indičtí imigranti – <i>Bnej Menaše</i>	33

2.2.4	<i>Gijur</i> v armádě.....	33
2.3	Současná praxe konverze k judaismu ve Státě Izrael	35
2.3.1	Registrace.....	35
2.3.2	Výuka.....	36
2.3.3	<i>Bejt din</i>	37
2.3.4	Rituál.....	38
	ZÁVĚR.....	40
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	42
	SEZNAM ZKRATEK	48
	SLOVNÍČEK POJMŮ.....	49
	PŘÍLOHA I.	50
	PŘÍLOHA II.	53

ÚVOD

„Nestačí, aby konverze byla vykonána, musí být vidět, že byla vykonána.“¹

Náboženská konverze je důležitým rozhodnutím v životě jedince. O důležitosti svědčí množství zahraničních publikací, které se touto tematikou zabývají. Stejně tak i konverze k judaismu (*gijur*) představuje jedno z často reflektovaných témat. Jedním z důvodů je bezpochyby fakt, že se jedná o akt, jehož počátek sahá až k biblickému období. Přesto českému čtenáři bylo doposud nabídnuto jen velmi malé množství děl, které se konverzí k judaismu zabývají.²

Předkládaná práce se zabývá konverzí k judaismu a jejími specifiky ve Státě Izrael. Klade si za cíl seznámit čtenáře s konverzí a základním přehledem jejího dějinného vývoje. Pozornost je soustředěna na proces konverze v současném Státě Izrael, jeho legislativní vývoj, možné třecí plochy a současné postupy.

Jako hlavní zdroj užívaný pro problematiku rituálu konverze, slouží původně hebrejská monografie Menachema Finkelsteina, *Conversion Halakhab and Practice* v anglickém překladu.³ K této problematice bylo také využito díla Šwi Zohara a Avrahama Sagiho, *Gijur we-zebut jehudit, 'ijun be-jesodot ha-balacha*.⁴ Předkládaná práce pracuje s různorodými dostupnými materiály. Ty jsou jak v českém, tak hebrejském, anglickém a francouzském jazyce. Využito bylo pramenné literatury, stejně jako odborných a internetových zdrojů i článků z médií. V druhé kapitole dochází k citaci oficiálních informací izraelské vlády z internetového portálu www.gov.il a dokumentů poskytnutých nevládní izraelskou organizací *'Itim*, a to jak v písemné, tak internetové podobě (www.itim.org). Na materiály je vždy patřičně odkázáno.

Téma je rozděleno do dvou hlavních kapitol, které jsou dále děleny. První kapitola s názvem *Gijur* se dělí do tří podkapitol. Nejdříve dochází k popisu obecných prvků náboženské konverze. Poté jsou představeny jednotlivé úrovně, které jsou esencí konverze k judaismu. Jsou to obřizka (*mila*), rituální ponoření (*tvila*) a přijetí Božích příkázání (*qabalat ha-mišvot*). Jejich dějinný vývoj je dále nastíněn v poslední části kapitoly, která se zabývá klíčovými momenty *gijuru* v historickém kontextu. Cílem není reflektovat proces konverze k judaismu v jednotlivých epochách lidských dějin, nýbrž poukázat jeho dějinné milníky. Tak dochází k představení biblické látky, která prvně hovoří o přidružování cizinců k izraelským kmenům,

¹ Slova jednoho z členů rabínského soudu, rabína Leviho. Převzato z: KRAVEL-TOVI, Michal. Rite of Passing: Bureaucratic encounters, dramaturgy, and Jewish conversion in Israel. *American Ethnologist* 2012, 39, 2, s. 371.

² V českém jazyce vyšla pouze jedna kniha zabývající se otázkou *gijuru*. Viz MAYER, Daniel. *Konverze k judaismu v zrcadle židovské ústní tradice a historie*. Praha: Oikoymenh, 2010.

³ FINKELSTEIN, Menachem. *Conversion Halakhab and Practice*. Jeruzalém: Graphit Press Ltd., 2006.

⁴ ZOHAR, Šwi, SAGI, Avraham. *Gijur we-zebut jehudit, 'ijun be-jesodot ha-balacha*. Jeruzalém: Mosad Bialik, 1995.

stejně jako je pojednáno o helénské době a nárůstu proselytů k judaismu. Zdůrazněno je období rabínské kodifikace judaismu a redefinice pojmů týkajících se této problematiky. Práce rozpracovává i motivy a okolnosti konverzí ve středověku. V tomto období docházelo k mnohým restriktivním opatřením vůči judaismu a konverze byla mnohdy zcela tabuizována. Z tohoto důvodu musela sama židovská pospolitost redefinovat svůj postoj ke konvertitům. Přesto jsou dochovány materiály dokládající mnohé konverze k judaismu. Tyto případy práce rovněž zmiňuje. Samotný celek představující dějinnou proměnu *gijuru* je zakončen reflexí moderní doby, ve které vznikly neortodoxní proudy judaismu. Jejich vznik a odlišnosti mají zásadní vliv na pochopení tématu konverze ve Státě Izrael.

Druhá kapitola je rovněž rozdělena do tří hlavních podtémat. S návazností na zakončení předcházející kapitoly hovoří o dějinném vývoji *gijuru* na území Palestiny těsně před vznikem Státu Izrael. Legislativa úzce navázaná na principy praktikované v Osmanské říši je totiž klíčovým prvkem, který ovlivňuje kontroverzi na téma *gijuru*. Potvrzení *statu quo* a potvrzení zodpovědnosti náboženských denominací za věci osobního statutu věřícího je pro následný vývoj klíčový. Touto definicí jsou ze zodpovědnosti náboženské jurisdikce vyloučeny neortodoxní proudy judaismu. Podkapitola „Dějiny *gijuru*“ se touto situací zabývá, stejně jako otázkou kdo je Žid ve Státě Izrael. Problematika je reflektována až do současné doby, přičemž je nastíněno v jaké situaci se izraelská legislativa nachází nyní. Na toto téma plynně navazuje podkapitola mapující jednotlivé problematické oblasti konverze ve Státě Izrael. Důraz je kladen na vnímání etiopských a indických imigrantů a jejich příslušnosti k judaismu, stejně jako na imigranty z bývalého Sovětského svazu. Jejich židovství nesouhlasí s ortodoxním pojetím příslušnosti k judaismu, což vede k mnohým problémům. S cílem pojednat o nejpalčivějších problémech spojených s *gijurem* ve Státě Izrael je popsána také konverze v izraelské armádě a možné vzniklé kontroverze. Tento celek je zakončen popisem procesu konverze k judaismu v současném Státě Izrael.

Předkládaný text navazuje na dostupné materiály, a přesto se snaží být ve svém zpracování inovativní. Cílem je poskytnout čtenáři úvod do široké problematiky procesu konverze ve Státě Izrael a posloužit jako ukazatel pro další studium.

V případě, že je v práci citována biblická látka, jde o kritické vydání hebrejské bible Biblia Hebraica Stuttgartensia (BHS), 1997 a český ekumenický překlad Starého zákona, 2001.

Při citaci z Babylonského talmudu je využito edice Schottenstein, Mesorah Publications Ltd., 1999.

Při přepisu z hebrejského jazyka je využito navržené normy D tak, jak je popsána v článku: ČECH, Pavel, SLÁDEK, Pavel. Transliterace a transkripce hebrejštiny: základní problémy a návrhy jejich řešení. *Listy filologické* 132, s. 305-339.

1. GIJUR

1.1 Náboženská konverze

Náboženská konverze je proces, který se dotýká konvertující osoby v různých oblastech jejího života.⁵ V jeho rámci jedinec přijímá novou identitu. Ta se projevuje zakotvením v novém náboženském vyznání, praxi i tělesných návycích. Výsledkem je „změna identifikace a orientace“.⁶

Z moderního, sociologického hlediska motivy ke konverzi rozdělujeme do šesti typů: intelektuální, mystický, experimentální, citový, buditelský a nátlakový. Jednotlivé typy se odlišují především podle okolností konverze. Podle výsledků sociologických výzkumů hrají hlavní roli nátlak společnosti, proces konverze a emocionální (vnitřní) sebereflexe.⁷

Každý náboženský systém stanovuje specifické podmínky pro konverzi. Zároveň určuje důsledky, které pro konvertujícího z jeho rozhodnutí vyplývají. Konverze by tedy měla představovat především individuální rozhodnutí jedince, založené výhradně na jeho vůli.

V minulosti nebyl zmíněný princip vždy dodržován. V monoteistických náboženstvích se v určitých obdobích vyskytovaly nucené konverze na základě rozhodnutí duchovních, nebo světských autorit. Tyto případy, které podrobněji zmíníme v dalších kapitolách, jsou doložené v křesťanském i muslimském prostředí. Často se jednalo o konverzi formální, která předpokládala skutečné přijetí víry až v dalších generacích.⁸ Oproti tomu konverzi k judaismu (*gijur*) tato náboženství vnímala jako odpadlictví (*apostazi*) a mnohdy ji trestala smrtí.⁹

1.2 Konverze k judaismu – *gijur*¹⁰

„Podobně, je pravidlo pro generace, že když si Nežid přeje vstoupit do [Izraelské] smlouvy a přistoupit pod křídla Šechiny a vzít na sebe jeho Tóry, požádá o obřizku, rituální ponoření a nabídne přijatelnou obět.“¹¹

⁵ Někteří badatelé zdůrazňují výraz „proces“ ve snaze poukázat na časovost konverze, kterou není možno vykonat pouze jednorázovým aktem, ale je nutno podstoupit stádium přípravy a samotnou ceremonii konverze. Viz RAMBO, Lewis Ray. *Understanding Religious Conversion*. New Haven: Yale University Press, 2003, s. 7.

⁶ BUCKERS, Andrew, GLAZIER, Stephen D. *The Anthropology of Religious Conversion*. Oxford: Rowman & Littlefield Publishers, 2003, s. 2.

⁷ Takto definovali motivy náboženské konverze sociologové John Lofland a Norman Skonovd. Podrobněji viz RAMBO. *Understanding Religious Conversion*, s. 14.

⁸ NISSIMI, Hilda. *Religious Conversion, Convert Defiance and Social Identity: A Comparative View*. *Numen* 2004, 51, 4, s. 368.

⁹ GOITEIN, Shelomo Dov. *A Mediterranean Society. The Jewish Communities of the Arab World as portrayed in the documents of the Cairo geniza*. California: University of California Press, 1999, sv. 2, s. 299.

¹⁰ Podstatné jméno *gijur* je výraz označující konverzi k judaismu. Stejný kořen (*gwr*) má i podstatné jméno *ger*, které se objevuje již v biblickém textu a označuje „hosta“.

¹¹ MAIMONIDES. *Mišne Tora*. ROSENKRANZ, A.S., SCHRIFTSETZER M. M. (eds.). Vilna, 1910, hilachot isurej bi'a 13:1.

Konverze k judaismu se odehrává ve třech na sobě závislých úrovních.

Konvertující podstupuje fyzickou změnu v podobě obřízky (*mila*) a rituálního ponoření (*ṭvila*). Těmto úrovním konverze předchází přijetí Božích příkázání (*qabalat ha-mišwot*). Tehdy je zkoumána vnitřní sebereflexe jedince. Konvertující na sebe bere závazek dodržovat Boží příkázání (*qabalat ha-mišwot*). Konverze se odehrává pod dohledem rabínského soudu (*bejt din*). Dokončena je formálním přičleněním konvertity k lidu Izraele a změnou jeho jména. Podle tradice měla konverze v době existence jeruzalémského Chrámu ještě čtvrtou úroveň, kdy konvertující osoba přinášela oběť v podobě některého z rituálně čistých zvířat.¹² Talmudičtí učenci tyto tři úrovně konverze nazývali „vstupem do smlouvy“.¹³

Proces konverze jako celek s ostatními zmíněnými úrovněmi je kodifikován až talmudickými učenci. Požadavky na konvertitu jsou stanoveny v Babylonském talmudu, v traktátu Jevamot 47a–b:

Naši rabíni učili: jestliže se v naší době chce někdo stát konvertitou, má být otázan:

„Jaký důvod máš pro konverzi, cožpak nevíš, že je lid Izraele tísněn, utiskován, je jim opovrhováno, je vyčerpán a sužován útrapami?“ když odpoví: „Vim, a přesto nejsem hoden“, je hned přijat a poučen o některých z malých a některých z velkých příkázání. Je také informován o trestu za prohřešení se proti příkázáním a o odměně, kterou za dodržování příkázání obdrží. Pokud vše přijme, je hned obřezán. Brzy po vyléčení podstoupí rituální ponoření. Po jeho boku musí stát dva učenci a spravit ho o některých z malých a o některých z velkých příkázání. Po rituálním ponoření je považován za jednoho z lidu Izraele.

Vzájemná závislost jednotlivých úrovní *gijuru* byla stanovena tanaitskými učenci v traktátu Jevamot 46a.¹⁴ Důsledkem nedodržení jedné z nich je neplatnost celého procesu.

Přes uvedená ustanovení probíhaly diskuse nad jednotlivými postupy, jejich následností a samotnou přítomností *bejt dinu*. V období amoraitů dochází k jasné shodě na nutnosti dohledu rabínským soudem. Z *gijuru* se stává právní akt a konverze již není vnímána jako prosté náboženské rozhodnutí jedince. Proto konverze k judaismu vyžaduje přítomnost svědků.¹⁵

1.2.1 Obřízka – *mila*

Rituál obřízky je odvozen z biblického verše: *Znamením mé smlouvy mezi mnou a vámi i tvým potomstvem, kterou budete zachovávat, bude toto: Každý mezi vámi, kdo je mužského pohlaví, bude*

¹² FINKELSTEIN. *Conversion Halakhab and Practice*, s. 381.

¹³ Tamtéž, s. 24.

¹⁴ Tamtéž, s. 25.

¹⁵ V důsledku toho, že konverze byla již vnímána jako právní akt, nesměly být jednotlivé části prováděny v noci. Podrobněji viz KULP, Joshua. The Participation of a Court in the Jewish Conversion Process. *Jewish Quarterly Review* 2004, 94, 3 (léto), s. 452.

obřezán (Gn 17,10).¹⁶ Obřizku by mělo podstoupit každé židovské dítě mužského pohlaví osmý den po narození.¹⁷ Zatímco v případě narozeného židovského chlapce je obřizka jedním z 613 přikázání, obřizka konvertujícího v sobě nese význam vstupu do nového náboženství. Protože konvertující není před vykonáním obřizky Židem, neplní obřizka funkci dodržení přikázání, jež se na konvertujícího vztahují až po dokončení *gijuru* (*gemirat da'at*). Obřizka u konvertujícího znamená vstup do smlouvy s Bohem Izraele.¹⁸

1.2.2 Prolití kapky krve – *hatafat dam brit*

Hatafat dam brit je akt, při kterém dochází k prolití kapky krve konvertujícího muže. Provádí se v případě, že konvertující muž byl již dříve obřezán a nemůže tedy obřizku podstoupit. Předmětem halachických disputací v minulosti byla otázka, zda konvertující, který již byl v minulosti obřezán, má tento rituál podstoupit nebo nikoliv. Při hledání odpovědi nastal základní rozkol mezi Šamajovou a Hilelovou školou. První trvala na dodržení rituálu i u obřezaného konvertujícího, zatímco druhá tvrdila, že obřezanec tento akt podstupovat již nemusí.¹⁹

Normativní halacha byla později sjednocena na povinnosti každého již obřezaného mužského konvertujícího podstoupit tento rituál a to na znamení vstupu do nového náboženství.²⁰ To stejné platí i pro toho, kdo se obřezaný narodil.²¹

1.2.3 Rituální ponoření – *tvila*

Rituální ponoření je oproti obřizce platné jak pro muže, tak i pro ženy. Při rituálním ponoření není kladen důraz na proces rituálního očištění (na rozdíl od křesťanského křtu, který symbolizuje očištění od hříchu), jak bylo mnohdy naznačováno některými z rabínských autorit, nýbrž na vstupu do nové smlouvy s Bohem lidu Izraele, která je posvátná.²² Při rituálním ponoření je taktéž vyžadována přítomnost *bejt dinu*. Omytí je platné i tehdy, pokud ve výjimečných případech předchází obřizce.²³

1.2.4 Rabínský soud – *bejt din*

Rabínský soud a jeho role je založena na biblickém verši: *Ve všech svých branách, které ti Hospodin, tvůj Bůh, pro tvoje kmeny dává, si ustanoviš soudce a správce. Budou soudit lid podle*

¹⁶ Bůh nařizuje Abramovi obřizku, na znamení vstupu do smlouvy. Podrobněji viz BERGER, Michael S. *Judaism*. In: BROWNING, Don. S., GREEN, M. Ch., WITTE, John Jr. *Sex, Marriage, and Family in World Religions*. New York: Columbia University Press, 2009, s. 2.

¹⁷ Gen 17,12.

¹⁸ FINKELSTEIN. *Conversion Halakhab and Practice*, s. 316.

¹⁹ Tamtéž, s. 321.

²⁰ Tento postoj zaujímal Maimonides i Josef Karo. Podrobněji viz FINKELSTEIN. *Conversion Halakhab and Practice*, s. 320.

²¹ Tamtéž, s. 327.

²² Tamtéž, s. 74.

²³ Tamtéž, s. 87.

spravedlivého práva (Dt 16,18). Tanaitické zdroje uvádí případy konverze, kdy Nežid konvertoval bez přítomnosti svědků.²⁴ Podle tradice je vznik halachy o nutné přítomnosti rabínského soudu připisován rabimu Joḥananovi.²⁵

Ve své původní roli *bejt din* nerozhodoval o tom, jestli se z Nežida stává Žid, nesl však zodpovědnost za prohlášení o způsobilosti či nezpůsobilosti Nežida přistoupit k procesu konverze. Rabínský soud byl tedy odpovědný za seznámení konvertující osoby s aktem konverze a s následky, které konverze přináší. Úkolem soudu bylo prověřit, zda konvertující přistupuje ke konverzi s čistými úmysly a z náboženských důvodů.

S redakcí Babylonského talmudu se přítomnost *bejt dinu* při konverzi kodifikovala.²⁶ Podle ustanovení musí být počet mužů působících ve funkci rabínského soudu roven třem. Nemusí se jednat o rabíny, avšak muži musí patřit mezi starší v komunitě.²⁷

Rabínský soud má za úkol prověřit ryzost konvertujícího a jeho úmysly. Tato role je klíčová. V případě podstoupení *gijuru* z nečestných úmyslů nese odpovědnost *bejt din*, neboť se z konvertity stává plnohodnotný Žid.

1.2.5 Přijetí Božích přikázání – *qabalat ha-mišwot*

Osobní rozhodnutí jedince konvertovat je dokončeno přijetím Božích přikázání (*qabalat ha-mišwot*). Přijetí přikázání v sobě nese rozhodnutí konvertovat. Pronesení *qabalat ha-mišwot* symbolizuje vstup do nového způsobu života.²⁸ Poté jedinec podstupuje fyzickou část konverze a *gijur* je dokončen. Od tohoto okamžiku je konvertita Židem. V případě, že by své rozhodnutí chtěl vzít v budoucnu zpět, není to možné: „Všichni Nežidé, když konvertují a přijmou na sebe boží přikázání Tóry, jsou Izraelité.“²⁹

Při *qabalat ha-mišwot* má zásadní roli rabínský soud. V případě, že přijetí božích přikázání opomene po konvertujícím vyžadovat a připustí ho k fyzickému aktu obřizky, tento konvertující Nežid se také stává Židem.³⁰

1.2.6 Platnost konverze

Konvertující, který podstoupí všechny výše popsané úrovně, se následně stává Židem. Normativní halacha říká, že Židem je i konvertita, kterého vedly ke konverzi neupřímné

²⁴ KULP. The Participation of a Court in the Jewish Conversion Process, s. 441.

²⁵ bJev 46b.

²⁶ KULP. The Participation of a Court in the Jewish Conversion Process, s. 439.

²⁷ FINKELSTEIN. *Conversion Halakhah and Practice*, s. 403.

²⁸ Konvertující musí vyznat, že na sebe bere závazek dodržování Božích přikázání a že vyznává jen jediné Jméno. *Qabalat ha-mišwot* je posledním prozkoušením ryzosti úmyslů konvertujícího. Proto bylo v minulosti velmi diskutováno jak

rabínskými autoritami, tak laiky. Podrobněji viz ZOHAR, Šwi, SAGI Avraham. *Gijur we-zebut jehudit, 'ijun be-jesodot ha-halacha*, s. 215.

²⁹ MAIMONIDES, *Mišne Tora*, hilachot isurej bi'a 13:14.

³⁰ Zajímavý je v této souvislosti postoj Maimonida. Jak uvádějí badatelé, Maimonides nepovažoval *qabalat ha-mišwot* za jednu z důležitých součástí konverze kvůli faktu, že přijetí přikázání závisí právě na roli *bejt dinu* a nikoliv na konvertitovi samotném. Podrobněji viz AVIEZER, Nathan. Is a Conversion Valid without Kabbalat ha-Mišwot? Position of the Rambam. *Be-chol derachecha da'ebu* 2011, s. 25.

motivů.³¹ Z tohoto ustanovení vyplývá, že konverze může být anulována pouze v průběhu, nikoliv po dokončení a pronesení *qabalat ha-mišvot*. Proto shledá-li *bejt din*, že konvertující má neupřímné úmysly a své tvrzení podepře důkazy (*umdana de-muchab*), může být proces konverze zastaven.³²

1.2.7 Konverze dětí

Jednou z halachických otázek v souvislosti s *gijurem* byla konverze dětí. Argumentem proti takové konverzi bylo, že jedinec nemá dostatek vnímavosti a zodpovědnosti (*da'at*) k tomu, aby mohl učinit tento právní akt.³³ Za předpokladu, že tento konvertující přichází před *bejt din* za doprovodu rodičů, přijímají *da'at* za něj. V případě absence rodičů (avšak s jejich souhlasem), přebírá zástupnou zodpovědnost za rozhodnutí konvertujícího *bejt din*.³⁴ Dítě nesmí být k podstoupení konverze nuceno. V případě, že si konvertované dítě v dospělosti nepřeje být Židem, a vznese námitku proti konverzi, může být jeho konverze anulována.³⁵

1.3 Klíčové etapy v dějinách *gijuru*

Již od 1. st. n. l. je za Žida považován ten, kdo se narodí židovské matce, nebo podstoupí (*gijur*) a přiřčení se tak k vyznavačům judaismu. Fenomén proselytismu byl v židovské komunitě přítomen i dříve, než došlo k oficiální halachické písemné shodě na jednotlivých úrovních konverze. V této kapitole přiblížíme základní milníky v dějinách *gijuru*.

1.3.1 Biblická doba

Již rané biblické knihy reflektují téma konverze. Izraelské kmeny se v každodenním životě musely často konfrontovat s okolním obyvatelstvem. Lišily se nejen svým způsobem života, ale především monolatrií, která jim byla představena v podobě smlouvy Hospodina s Abramem. Při uzavření této smlouvy nastala pro židovskou pospolitost zásadní změna. Nejen, že Abram a jeho žena přijímají nové jméno, ale především všichni mužští obyvatelé (nyní již) Abrahamova domu musí být obřezáni.³⁶ Abraham je podle tradice považován za prvního konvertitu.³⁷ V rámci zachování příbuzenských vazeb a stejné náboženské praxe docházelo k manželským svazkům ze stejných rodových linií, jak je vidno na Izákově příkazu Jákobovi: *Neber si ženu z dcer kenaanských* (Gen 28, 1-2).

Samotný koncept konverze tak, jak jej známe z pozdějšího období, se v raných biblických knihách neprojevuje.

³¹ bJev 47b.

³² FINKELSTEIN. *Conversion Halakhab and Practice*, s. 564.

³³ Tamtéž, s. 264.

³⁴ Podrobněji k tématu viz FINKELSTEIN. *Conversion Halakhab and Practice*, s. 264–277.

³⁵ Tamtéž, s. 279.

³⁶ Gen 17,10–14.

³⁷ MARINER, Rodney. Conversion to Judaism: a tale of the good, the bad and the ungrateful. In: BRYANT, Darrol M., LAMB, Christopher (eds.). *Religious Conversion: Contemporary Practices and Controversies (Issues in Contemporary Religion)*. London: Biddles Ltd., 1999, s. 90.

V tomto časovém kontextu se o spoluobyvatelech hovoří v souvislosti s pojmy *ben ha-nechar* a *ger*. Označují obecné pojmenování obyvatele, který nepatřil k izraelské pospolitosti a byl vnímán jako cizinec. Základním rozdílem mezi těmito označeními jsou jednak doba pobytu na území izraelských kmenů a jednak práva, která byla hostu garantována.

Ben ha-nechar ztělesňuje cizince, který v zemi nepobývá a nepožívá žádných práv, oproti tomu *ger* v biblických konotacích označuje cizince, který se utíkal pod ochranu kmene, u něhož pobýval delší čas, případně trvale.³⁸ Zvyk ochraňovat cizince byl v semitském prostředí běžný – v arabském společenství existoval stejný princip formy ochrany cizince nazývaný *džiwár*.³⁹ Jakkoliv instituce ochrany cizinců byla v raném biblickém období častá, není ji možné zaměňovat za proselytismus.

Uvedme si nyní biblické verše, které hovoří o cizinci a jeho postavení uvnitř židovské komunity v biblické době.

V knize Exodus 12, 43–49 je zmíněn hod beránka. Podle těchto veršů nesmí z pesachové oběti jíst cizinec (*ben nechar*). Obřezaný cizinec (*ger*), který sídlí s lidem Izraele, se této hostiny účastnit může: *Bude jako domorodec (ezrah) v zemi* (Ex 12, 43–49). Podobné ustanovení platí i pro služebníka „koupeného za stříbro“. Hodu beránka se může zúčastnit, pokud bude obřezán.⁴⁰ Z uvedeného vyplývá, že pro přijetí do židovského kmenového společenství byla klíčová obřízka.

V knize Izajáš se hovoří o slitování se Hospodina nad Izraelem. Doslova se zde uvádí: *Přidruží se k nim i bezdomovec (ger) a připojí (nilwa) se k domu Jákobovu* (Iz 14,1). Sloveso *nilwa* ve svém pasivním významu *nif'alu*, který je tu přítomen, znamená doslova „být připojen“, či „přidružen“.

V knize Deuteronomium jsou uvedeny principy, které má židovské společenství zachovávat vůči ostatním národům: *Nebudeš si hnusit Edómce, neboť je to tvůj bratr. Nebudeš si hnusit Egyptana, neboť jsi byl hostem (ger) v jeho zemi. Synové, kteří se jim narodí, smějí ve třetím pokolení vstoupit do Hospodinova shromáždění* (Dt 23,8–9). Je zde tedy stanoven zákon povolující vstup jiných národů do židovského společenství.⁴¹

V knize Ester se hovoří o událostech po záchraně Židů, kdy mnozí z národů země se *připojovali (mitjahadim) k Židům* (Est 8,17). Tento svitek, patřící mezi mladší biblické knihy, je dalším příkladem, že již v biblické době docházelo k různým případům přičleňování okolního obyvatelstva k židovskému lidu.⁴²

³⁸ Pojem *ger* se také mnohdy překládá jako „host“.

³⁹ Toto slovo má i stejnou etymologii jako hebrejské *ger*. Podrobněji RŮŽIČKA, Rudolf. *Duraid Ben aš-Šimma: Obraz středního Hidžázu na úsvitě islámu*. Praha: Česká akademie věd a umění 1925, sv. 3, s. 115–119.

⁴⁰ Ex, 12,44. Tento verš dokládá, že v biblické době bylo běžné kupovat služebníky. Ti nepocházeli z izraelských kmenů, tudíž museli být dodatečně obřezáni.

⁴¹ EPSTEIN, Jeffrey Lawrence. *The Theory and Practice of Welcoming Converts to Judaism, Jewish Universalism*. New York: Edwin Mellen Press, 1992, s. 58.

⁴² Podle některých talmudických učenců však nelze tento případ označit za konverzi k judaismu, neboť lidé se pro judaismus rozhodli ze strachu. Podrobněji viz ZOHAR, Šwi, SAGI, Avraham. *Gijur we-zebut jehudit, 'ijun be-jesodot ha-halacha*, s. 21.

V dalším biblickém textu, který je podle halachické tradice označován jako *megilat gerim*, neboli „svitek konvertitů“, je zaznamenáno vyznání Moábky Rút: *Nenalébej na mne, abych tě opustila a vrátila se od tebe. Kamkoli půjdeš, půjdu, kdekoli zůstaneš, zůstanu. Tvůj lid bude mým lidem a tvůj Bůh mým Bohem* (Rt 1,16). Podle talmudických učenců právě tato slova učinila z Rút první konvertitku k judaismu v dějinách.⁴³

Konverze jako proces změny identity spojený s ceremonií před svědky je v židovském prostředí zaznamenán nejdříve od roku 586 př. n. l. v souvislosti s babylonským zajetím.⁴⁴ Tato etapa byla ve vývoji konverze k judaismu zásadní. Začaly vznikat náboženské instituce, které při dřívější existenci Chrámu nebyly nutné. V této souvislosti se také změnilo označení pro osoby inklinující k judaismu – z cizinců (*gerim*) se stávají *nilwim*, tedy ti, kteří jsou přidružení. Cizinci se již neusidlovali na půdě židovských kmenů, které se ocitly v zajetí, a nebyli proto nuceni dodržovat příkazy podmiňující usídlení. K náboženskému ritu judaismu se přičleňovali z náboženských důvodů.

Toto období můžeme tedy označit jako období vzniku konverze k judaismu, stále však bez jasně stanovených postupů.

1.3.2 Doba helénská

Jestliže v 6. století př. n. l. byl celkový počet Židů kolem 150 000, v prvních stoletích občanského letopočtu vzrostl na 8 000 000.⁴⁵ Jedním z důvodů takového nárůstu počtu příslušníků židovské komunity byl proselytismus.⁴⁶

V době helénské se okolní obyvatelstvo přičleňovalo k judaismu různými způsoby. Podstoupení *gijuru* byl až poslední z nich.⁴⁷ Filón Alexandrijský a Josefus Flavius píše, že mnozí Nežidé přijali židovský náboženský rítus v podobě svěcení šabatu.⁴⁸ Ze stejných zdrojů se také dozvídáme o Idumejcích, kteří byli přinuceni se obřezat a konvertovat k judaismu. Historičnost této události je předmětem vědeckého diskursu.⁴⁹

Existovali i Nežidé, kteří podstoupili obřizku, ale formálně se Židy nestali. V biblickém kontextu šlo o hosty, kteří pobývali na území židovských kmenů. V antickém kontextu byl velmi rozšířený fenomén obřezávání služebníků, kteří sloužili Židům. Jak jsme již zmínili, tito

⁴³ MAYER. *Konverze k judaismu v zrcadle židovské ústní tradice a historie*, s. 45.

⁴⁴ MILGROM, Jacob. Conversion and the Revolt Model for the Formation of Israel. *Journal of Biblical Literature* 1982, 101, 2 (červen), s. 170.

⁴⁵ BARON, Salo Wittmayer. Population. In: SKOLNIK, Fred (ed.). *Encyclopaedia Judaica*. Detroit: Macmillan Reference USA, 2007, sv. 16, s. 385.

⁴⁶ EPSTEIN. *The Theory and Practice of Welcoming Converts to Judaism*, s. 63.

⁴⁷ Cohen rozlišuje sedm typů, kterými se nežidovské obyvatelstvo přičleňovalo k judaismu. Jedná se o: 1. obdiv k určitým aspektům judaismu; 2. uznání božství židovského Boha a jeho přičlenění k božskému panteonu; 3. náklonnost k judaismu a židovskému obyvatelstvu; 4. praktikování jedné a více židovských zvyklostí; 5. uctívání židovského Boha a odmítnutí pohanských božstev; 6. vstup do židovské komunity; 7. podstoupení *gijuru*. Podrobněji viz COHEN, Shaye J. D. Crossing the Boundary and Becoming a Jew. *Harvard Theological Review* 1989, 82, s. 14–15.

⁴⁸ Tamtéž, s. 20.

⁴⁹ Tamtéž, s. 25.

služebníci museli být obřezáni a po propuštění jim byl zachován statut konvertity.⁵⁰ Ve stejné době docházelo i ke konverzím z důvodu sňatku.⁵¹ Předmětem současného vědeckého bádání je rovněž fenomén židovské misie, který měl být nejrozšířenější právě v helénismu.⁵²

Po zničení Chrámu v roce 70 n. l. dochází ke vzniku a rozvoji rabínského judaismu, přičemž dochází ke kodifikaci rituálů *gijuru*.

1.3.3 Rabínský judaismus a kodifikace konverze

V rabínském období judaismu byly redefinovány biblické pojmy. Rabínské autority zkoumají biblický text a zpětně popisují vztahy izraelských kmenů s okolními obyvateli. Současně kodifikují jednotlivé součásti *gijuru*, jejichž dodržování je platné až do současnosti.

Jedním z redefinovaných pojmů byl *ger*. Velmi zřídka byl v tomto období používán kořen גר (konvertovat) v intenzivním slovesném kmenu *pi'el*. V případě, že tomu tak je (nejčastěji v *agadě*), hovoří se zpravidla o Abrahamovi a Sáře, kteří vedli ostatní ke konverzi.⁵³

Slovo *ger* je zkrácenou formou pojmu *ger šedeq* – „konvertita“. V halachické literatuře se objevují dva specifické termíny, které toto označení rozvádějí: *ger tošav* a *ger šedeq*.

Ger tošav označuje cizince usazeného na území židovských kmenů. Podle rabínských autorit, musel tento cizinec nejdříve prokázat, že není modloslužebníkem. Následně se mohl usadit. Z jeho rozhodnutí vyplývaly i jisté povinnosti, které znamenaly dodržování noachidských příkázání, ostatní příkazy se na usazeného cizince nevztahovaly.⁵⁴ Stejná noachidská příkázání platila pro kananejské služebníky. *Ger tošav* tedy na rozdíl od plnohodnotných náboženských konvertitů nemusel dodržovat všechna příkázání.⁵⁵

Druhým z pojmů je *ger šedeq* – spravedlivý cizinec. V halachické literatuře talmudického období označuje plnohodnotného konvertity, který podstoupil konverzi z čistě náboženských důvodů a stal se tedy plnohodnotným členem židovské komunity – Židem.⁵⁶

V období vzniku talmudického korpusu byl ustálen sémantický obsah pojmů týkajících se konverze v biblickém textu a v dobových situacích. Rabínské autority tohoto normativního období byly podle badatelů nakloněny k přijímání konvertitů. Vyplývá to i ze skutečnosti, že

⁵⁰ Jako první tuto praxi striktně zakázal Antoninus Pius. Viz COHEN. *Crossing the Boundary and Becoming a Jew*, s. 24.

⁵¹ Tamtéž, s. 25.

⁵² FELDMAN, Louis H. *Jew and Gentile in the Ancient World*. Princeton: Princeton University Press, 1996, s. 294.

⁵³ KULP. *The Participation of a Court in the Jewish Conversion Process*, s. 457.

⁵⁴ Noachidská příkázání jsou příkazy, které byly, podle židovské tradice, dány všem lidem před tím, než Izraeli byla dána Tóra. Tato příkázání obsahují: 1. zákaz modloslužebnictví; 2. zákaz znesvěcení Božího jména; 3. Povinnost vzniknu právního systému; 4. zákaz vraždy; 5. zákaz cizoložství; 6. zákaz krádeže; 7. zákaz pojídání masa z živých zvířat. Podrobněji viz SCHWARZCHILD, Steven S. *Noachide Laws*. In: SKOLNIK, Fred (ed.). *Encyclopaedia Judaica*. Detroit: Macmillan Reference USA, 2007, sv. 15, s. 284–285.

⁵⁵ FINKLSTEIN. *Conversion Halakhab and Practice*, s. 91.

⁵⁶ EPSTEIN. *The Theory and Practice of Welcoming Converts to Judaism*, s. 68.

v tomto období jsou přesně stanoveny rituály, které musí proselyta podstoupit – obřízka, rituální lázeň.⁵⁷

1.3.4 Středověk

Ke konverzi k judaismu se křesťanská i muslimská společnost ve středověkém období stavěla shodně. Konverze byla vnímána jako *apostaze*, kterou bylo nutno potrestat. V muslimském světě byl tento trest roven smrti. Stejný trest měl postihnout i ty, kteří pravověrného muslima ke konverzi přesvědčovali.⁵⁸

V muslimském světě byli Židé, stejně jako ostatní, kteří patřili k „lidu Knihy“, považováni za „chráněné obyvatelstvo“ (*ahl al-dhimma*). Navzdory tomu, že islám sám sebe považoval za nadřazené náboženství a mezi vyznavači jiného náboženství a muslimy nikdy nemohl být rovnocenný vztah, placením daně z hlavy (*džizja*) si obyvatel, patřící mezi chráněné obyvatelstvo, kupoval právo mimo jiné vyznávat své náboženství.⁵⁹ Islám zakazoval konverzi mezi křesťany a Židy vzájemně. Jediná povolená konverze byla k islámu.⁶⁰

Židé v křesťanské Evropě mohli své náboženství praktikovat na základě autonomního práva – *halachy*. Byli však považováni za ideologickou a později i ekonomickou hrozbu. Důsledkem byla restriktivní opatření, jejichž cílem bylo zamezení kontaktu křesťanského obyvatelstva s židovskou komunitou. K prvnímu zásahu do židovsko-křesťanských vztahů došlo v letech 305-306 na biskupské synodě v Elvíře. Zakázáno bylo mimo jiné smíšené manželství křesťanů a Židů.⁶¹ Restriktivních opatření v období středověku přibývalo v závislosti na rozhodnutí konkrétního panovníka a církevních hodnostářů.

Jedním z důvodů ke konverzi k judaismu v tomto období, který byl vnímán jako původní monoteistické náboženství, byly obavy ze soudného dne.⁶² S ohledem na restriktce se můžeme domnívat, že ve středověku podstoupil *gijur* jen marginální počet obyvatel v křesťanských a muslimských zemích. Naopak docházelo k masovým nuceným konverzím opačným směrem. Naznačuje to i rabínská terminologie, týkající se apostatů od judaismu. Zatímco termín *mešumadim* označuje nucené konvertity, dobrovolní odpadlíci od judaismu byli zvaní *mumarim*.⁶³ Z obav z nucených konverzí a rozptýlení židovstva bylo ostatně již krátce

⁵⁷ Tamtéž s. 71.

⁵⁸ GOITEIN. *A Mediterranean Society*, s. 304.

⁵⁹ Podrobněji viz BOUŠEK, Daniel. Právní postavení Židů v islámských zemích ve středověku. In: ŠEDINOVÁ, Jiřina a kol. *Dialog myšlenkových proudů středověkého judaismu (mezi izolací a integrací)*. Praha: Academia, 2011, s. 90–195.

⁶⁰ GOITEIN. *A Mediterranean Society*, s. 305.

⁶¹ Podrobněji viz RUBEŠOVÁ, Markéta Pnina. Právní postavení Židů v křesťanské Evropě. In: ŠEDINOVÁ, Jiřina a kol. *Dialog myšlenkových proudů středověkého judaismu (mezi izolací a integrací)*. Praha: Academia, 2011, s. 22–89.

⁶² GOITEIN. *A Mediterranean Society*, s. 309.

⁶³ SIMONSOHN, Uriel. Halting Between Two Opinions: Conversion and Apostasy in Early Islam. *Medieval Encounters* 2013, 19, s. 354.

po zničení Jeruzalémského chrámu stanoveno rabínskými autoritami, že Žid nemůže být nikdy zcela vyloučen z judaismu.⁶⁴

Mezi nejdůležitější milníky ve středověkých dějinách *gijuru* patří konverze chazarských panovníků v Evropě, kteří na přelomu 8. a 9. století konvertovali k judaismu. Podle badatelů se jedná o vůbec „největší a nejpočetnější“ konverzi k judaismu. Je však otázkou, zda se týkala i prostého obyvatelstva.⁶⁵

Navzdory hrozbě trestu za konverzi ve většině zemí jsou zaznamenány mnohé případy proselytů, především z křesťanské Evropy. Tito konvertité museli většinou přesídlit ze země svého původu, aby unikli represím. Mnozí z nich se přestěhovali do muslimských zemí.⁶⁶ O několika takových případech pojednávají dokumenty nalezené v Káhirske genize. Jak zmiňuje Goitein, jednalo se o konvertity z různých oblastí Evropy, například Sicílie, Říma a Normandie. Doložené jsou také případy konverzí muslimů v muslimských zemích. Nejznámějším z nich je rabi 'Ovadja, kterému adresoval svá responza Maimonides.⁶⁷ Nejsou však známy žádné dokumenty, které by dokládaly konverzi křesťanů k judaismu v muslimských zemích.⁶⁸

Většina proselytů byla nadále nazývána svým jménem, k němuž obdrželi přídomek *ger*, nebo získali nové jméno Abú Chajr (Dobrý člověk).⁶⁹ Místní komunita měla za úkol se o konvertity postarat. Právě majetek židovské komunity a ochota starat se o její členy mohly být častým lákadlem ke konverzi pro osoby, které potřebovaly finanční zajištění.⁷⁰ V pramenech je doložen příběh jisté ženy z Egypta, která začala dodržovat židovské svátky a šabat před tím, než oficiálně požádala místního židovského vůdce o připuštění ke konverzi. V souvislosti s její žádostí o konverzi je zmíněna také její dobrá finanční situace. Tímto způsobem se tato konvertitka snažila poukázat na ryzost svých úmyslů.⁷¹

Dalším konvertitou, kterého známe jménem, je rabi 'Ovadja, neboli Johannes Dreux, původem z francouzské Normandie. Jeho autobiografie, napsaná v letech 1121-1122, je známa pod označení „Ovadjův svitek“. Její fragmenty byly nalezeny i v Káhirske genize a nastiňují motivaci křesťana, který se rozhodl konvertovat k judaismu.⁷²

⁶⁴ GOITEIN. *A Mediterranean Society*, s. 355.

⁶⁵ Podrobněji viz BARON, Salo Wittmayer. *A Social and Religious History of the Jews*. New York: Columbia University Press, 1960, sv. 3, s. 196.

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ Dochovaly se tři responza, která 'Ovadjovi napsal Maimonides po roce 1177. Jedním z dotazů adresovaných Maimonidovi, bylo postavení konvertity uvnitř judaismu. 'Ovadjův rabín soudil, že některé formulace odkazující k praotcům nemá konvertita pronášet. Maimonides toto rozhodnutí odmítá: „Poté, co jsi vstoupil pod křídla šechiny a byl jsi připojen k [lidu], není rozdíl mezi námi a tebou.“ Podrobněji viz MAIMONIDES, *Odpovědi na dopis rabiho 'Ovadji, konvertity*. In: MAIMONIDES, *Výběr z korespondence*. BOUŠEK, Daniel, RUKRIGLOVÁ, Dita (překl.). Praha: Academia, 2010, s. 166.

⁶⁸ GOITEIN. *A Mediterranean Society*, s. 305.

⁶⁹ Tamtéž, s. 306.

⁷⁰ Tamtéž, s. 310.

⁷¹ Z tohoto zdroje také víme, že tamní židovská komunita nechtěla ženu přijmout a odkázala ji k zástupci Židů (*nagid*). Viz tamtéž s. 309–310.

⁷² Podrobněji viz PRAWER, Joshua. *The Autobiography of Obadiah the Norman, a Convert to Judaism at the Time of the First Crusade*. In: TWERSKY, Isadore, (ed.). *Studies in Medieval Jewish History and Literature*. Harvard: Harvard University Press, 1979, s. 114.

V autobiografii 'Ovadja zmiňuje také dalšího konvertitu k judaismu, kterým měl být údajně sám arcibiskup Andreas z Bari, „jemuž vložil Bůh do srdce lásku k Zákonu Mojžíšovu a opustil svoji zemi a kněžství a vše, co bylo jeho, a odešel do Konstantinopole“. ⁷³ Ve svitku je uveden rok 1102 jako rok, kdy byla 'Ovadjova konverze dokončena. Nevíme však, zda byl tento krok učiněn ještě v Evropě nebo v Levantě, kde 'Ovadja zemřel.

Počty konvertitů k judaismu ve středověku netvoří velké množství, zároveň však nejsou zcela zanedbatelné. V mnohých z případů byli konvertité dobře finančně zajištěni a zajímali se o náboženské otázky a nebáli se čelit nebezpečí, které z jejich rozhodnutí vyplývalo. ⁷⁴ Vztah ke konvertitům ze strany židovské komunity se proměňoval. ⁷⁵ Kvůli nebezpečí, které konvertitovi i příslušné židovské obci hrozilo, se objevují názory, které se ke konvertitům staví negativně. ⁷⁶

1.3.5 Moderní doba

Doba osvícenství byla pro judaismus přelomová. V Evropě bylo židovské obyvatelstvo plně zrovnoprávněno s křesťanským. ⁷⁷ Přesto v 18. století byly četné případy konverzí židovských intelektuálů ke křesťanství. Zaznamenány byly i marginální počty konverzí k judaismu, zvláště v prostředí vznikajících odnoží judaismu, které pro mnohé konvertující představovaly schůdnou alternativu. ⁷⁸ Tyto proudy se v mnohém vymezovaly vůči ortodoxní podobě judaismu. Jednou z otázek byla i konverze.

V reformním judaismu se proces konverze v mnohém liší. Ačkoliv konvertující musí projít stádiem přípravy a na konci stanout před *bejt dinem*, není po jedinci vyžadována obřízka, rituální omytí ani přijetí *qabalat ha-mišwot*. Ty byly coby požadavek pro konverzi zrušeny v roce 1893 oficiální rezolucí. Dalším výrazným odlišením, které je relevantní pro problematiku *gijuru*, je vnímání pojmu Žid. Podle reformního judaismu může být za Žida považován ten, jehož alespoň jeden z rodičů je Žid a on sám praktikuje judaismus. Reformní judaismus uznává smíšená manželství. ⁷⁹

Konzervativní proud judaismu po jedinci, který žádá konverzi, vyžaduje obřízku, rituální omytí i *qabalat ha mišwot*. Oproti ortodoxnímu judaismu však uznává i jiné než konzervativní

⁷³ Tamtéž, s. 114.

⁷⁴ GOITEIN. *A Mediterranean Society*, s. 304.

⁷⁵ Postoj židovských učenců ke konvertitům se proměňoval. Talmudický text obsahuje mnohdy protichůdné výroky. Podle badatelů je tato protichůdnost zapříčiněna existencí dvou typů konvertitů a dobovými historickými událostmi. Konvertita, který se rozhodl na základě náboženských úmyslů, byl přijímán kladně. Postoj ke konvertujícímu, jehož úmysly nebyly ryzí, byl negativní. Podrobněji viz FINKELSTEIN. *Conversion Halakbab and Practice*, s. 238–247.

⁷⁶ Tamtéž, s. 247–248.; ABRAHAMS, Israel. *Jewish Life in the Middle Ages*. London: Macmillian & Co, 1919, s. 59.

⁷⁷ Data zrovnoprávnění Židů ve vybraných zemích: USA 1775, Francie 1791, 1866 Benátky, Anglie 1871, Řím 1870. Podrobněji viz Emancipation. *JewishVirtualLibrary.org*. [Cit. 14-3-2014]. Dostupné z: https://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/judaica/ejud_0002_0006_0_05916.html.

⁷⁸ GOITEIN. *A Mediterranean Society*,

⁷⁹ Podrobněji k problematice viz MEYER, Michael A. *Response to Modernity: A History of the Reform Movement in Judaism*. New York: Oxford University Press, 1988.

denominace, které sloužily konvertujícím ke konverzi. Stejně jako ortodoxní judaismus sleduje matrimoniální linii.

Neortodoxní proudy judaismu také povolují sňatky příslušníků kohenského rodu s konvertitkou k judaismu.⁸⁰ V důsledku popsaných odlišností mezi jednotlivými proudy judaismu, neuznává ortodoxní judaismus jinou konverzi než ortodoxní. V následující kapitole bude nastíněno, jaké problémy v sobě nese náboženská konverze k judaismu ve Státě Izrael a jakou roli hrají zmíněné proudy judaismu. Nastíníme dějinný vývoj, jednotlivé případy, ustanovení a procesy *gijuru* ve Státě Izrael.

⁸⁰ Sňatek kohena s konvertitkou není v ortodoxním judaismu povolen. Tento zákaz je odvozen z biblického verše Lev 21,14: *S vdovou nebo zapuzenou nebo zneuctěnou či s nevěstkou, se žádnou takovou se neožení. Vezme si za ženu pannu ze svého lidu.*

2. STÁT IZRAEL A NÁBOŽENSKÁ KONVERZE K JUDAISMU

Stát Izrael vznikl 14. května 1948 Deklarací nezávislosti jako sekulární demokratická republika bez státního náboženství. Judaismus sice nebyl ustanoven jako státní náboženství, ale Izrael byl současně definován jako „židovský stát“.⁸¹

Propojení sekulárního státu a náboženství je známé již z období Osmanské říše. Systém *milletů* byl založen na principu, že v náboženských záležitostech platí autonomie pro všechna náboženská vyznání a členové konkrétní náboženské komunity podléhají právní jurisdikci svého duchovenstva. V období Osmanské říše však neexistovaly jiné proudy judaismu než ortodoxní.

V období Britského mandátu vzniklo nařízení, které řešilo problematiku konverze. Nařízení o změně náboženství (*Pequmat ha-’eda ha-datit - hamara*) vzniklo v roce 1927 a emendováno bylo v roce 1947.⁸² Pokud konvertita vyžadoval právní platnost své konverze, musel obdržet od zmocněné osoby zastupující komunitu, do které konvertující vstoupil, dokument, který tuto změnu náboženství potvrdí. Na základě tohoto potvrzení byla konverze uznána a patřičné dokumenty mandátní správa zaslala náboženské obci, jejíž náboženství konvertita opustil, i komunitě, do které vstoupil.⁸³

Před vznikem Státu Izrael, byl na území Palestiny oficiálně potvrzen *status quo*. Sionističtí politici se spolu s židovskými náboženskými představiteli v roce 1947 sjednotili na několika bodech, v nichž definovali roli judaismu ve státě.⁸⁴ Mimo jiné stanovili, že jurisdikce ve věcech osobního statusu (manželství, rozvod a konverze) bude ponechána v rukou religiózních institucí (v případě judaismu se jedná o Vrchní rabinát) podle praxe platné v Osmanské říši.⁸⁵

Ze systému jurisdikce v náboženských otázkách budoucího Státu Izrael byly tedy vyloučeny jiné než ortodoxní proudy judaismu (především konzervativní a reformní judaismus), které vznikly v 19. století na evropském území. Ortodoxní judaismus byl tak jediným uznaným judaismem ve Státě Izrael.⁸⁶

⁸¹ Deklarace nezávislosti ze 14. května 1948. [Cit. 7-3-2014.]. Dostupné z: <http://www.mfa.gov.il/mfa/foreignpolicy/peace/guide/pages/declaration%20of%20establishment%20of%20state%20of%20israel.aspx>.

⁸² Emendován a potvrzen byl 13. 6. 1947 vysokým komisařem sirem Alanem Gordonem Cunninghamem.

⁸³ Dokument *Pequmat ha-’eda ha-datit - hamara*) v hebrejském znění a v anglickém znění *Religious Community (Change) Ordinance* viz příloha I.

⁸⁴ MÚCH, Theodor, PFEIFER, Karel. *Svár bratří v domě izraelském: židovstvo mezi fundamentalismem a osvícenstvím*. Praha: Themis, 2002, s. 46.

⁸⁵ ČEJKA, Marek. *Judaismus a politika v Izraeli*. Brno: Barrister & Principal, 2009, s. 24.

⁸⁶ EDELMAN, Martin. *Courts, Politics and Culture in Israel*. Charlottesville and London: University Press of Virginia, 1994, s. 51.

V Izraeli tak existuje náboženská svoboda, uvnitř judaismu je však umožněna pouze v mezích ortodoxie.⁸⁷ Tento přístup se stal klíčovým pro charakteristiku judaismu ve Státě Izrael a následně i pro problematiku náboženské konverze k judaismu.

1.4 Dějiny *gijuru*

1.4.1 Kdo je Žid

Podle halachy a ortodoxního vnímání judaismu může být za Žida/Židovku prohlášen pouze ten/ta, kdo se buď narodí z židovské matky, nebo podstoupí proces konverze podle ortodoxního způsobu.

Na základě *statu quo* nejsou v Izraeli uznávány jiné formy judaismu než ortodoxní. Toto rozhodnutí vyvolává odpor tamních stoupců ostatních forem judaismu a komplikuje odpověď na otázku, kdo je Žid.

Záležitosti spojené s osobním statutem Židů jsou v jurisdikci Vrchního rabinátu tak, jak tomu bylo ještě v dobách Osmanské říše. V období Britského mandátu byl k sefardskému rabínovi připojen také rabín aškenázský.

V roce 1950 byl Knesetem schválen Zákon o návratu, v němž je zakotveno právo každého Žida stát se imigrantem (*ole*), získat izraelské občanství a současně být zaregistrován jako Žid na ministerstvu vnitra.⁸⁸ Takto schválený zákon však neposkytoval jasnou definici pojmu Žid.

Za Žida byli považováni i potomci židovského otce, či konvertité reformního nebo konzervativního směru judaismu. Izraelská ortodoxie se pokoušela zákon doplnit tak, aby mohlo být právo návratu uděleno konvertitovi pouze v případě, že konvertuje pod dohledem ortodoxie.⁸⁹ Tato snaha se však nesečkala s úspěchem.

Změna zákona nastala až s případem Oswalda Rufeisena, neboli bratra Daniela. Tento konvertita ke křesťanství žádal v roce 1958 podle Zákona o návratu o registraci, jako Žid s křesťanským vyznáním. Jeho žádost byla Nejvyšším soudem zamítnuta v roce 1962.⁹⁰ Zároveň v roce 1960 registr obyvatel ministerstva vnitra ustanovil, že občanský průkaz izraelského občana bude obsahovat údaje o národnosti a náboženství, přičemž za Žida v obou případech bude pokládán ten, kdo splní kritéria halachy.⁹¹

V roce 1969 vzbudil značnou pozornost případ Benjamin Šalita. Izraelský židovský občan chtěl zaregistrovat své dvě děti v registru obyvatel podle židovské národnosti a odmítal vyplnit údaje o náboženství. Ministerstvo vnitra odmítlo děti zaregistrovat pod židovskou národností,

⁸⁷ RUBINSTEIN, Amnon. State and Religion in Israel. *Journal of Contemporary History* 1967, 2, 4 (říjen), s. 120.

⁸⁸ Zákon o návratu. [Cit. 7-3-2014]. Dostupné z: <http://www.knesset.gov.il/laws/special/eng/return.htm>.

⁸⁹ HOLZMAN GAZIT, Yifat. BOGOCH, Bryna. Clashing Over Conversion: „Who is a Jew?“ and Media Representations of an Israeli Supreme Court Decision. *International Journal for the Semiotics of Law-Revue internationale de Sémiotique juridique* 2011, 24, s. 429.

⁹⁰ HCJ 72/ 62 – 16 P. D. 2428.

⁹¹ ALTSCHUL, Mark J. Israel's Law of Return and the Debate of Altering, Repealing, or Maintaining its Present Language. *University of Illinois Law Review* 2002, s. 1353.

neboť se nenarodily z židovské matky. Nejvyšší soud následně rozhodl, že děti musí být zaregistrovány s židovskou národností.⁹²

V roce 1970 byl emendován Zákon o návratu, v němž „pro potřeby tohoto zákona, Žid“ znamená osobu narozenou z židovské matky, nebo osobu, která konvertovala k judaismu a nevyznává jiné náboženství“.⁹³ Stejnou novelou zákona bylo rozšířeno právo návratu na členy rodiny Žida. Ti mohou imigrovat do Izraele, ale nebudou jako Židé registrováni.⁹⁴ V roce 1970 byl také emendován Zákon o registru obyvatel z roku 1965, který říká, že osoba nemůže být zaregistrována jako „Žid“, pokud neposkytne patřičné dokumenty, které potvrzují jeho židovství. Pojmem Žid se v tomto zákonu rozumí stejná definice použitá jako v upraveném Zákonu o návratu. Tímto způsobem byla halacha implementována do zákona státu.⁹⁵

S rozšířením okruhu osob, které mohou na základě Zákona o návratu imigrovat, vzniká problém. V registru obyvatel ministerstva vnitra nebudou registrováni jako Židé a nebudou tedy moci být sezdáni s židovským protějškem, ani mít právo na židovský pohřeb. Zákon tím sice definoval pojem „židovství“, současně však nestanovil, jakou konverzi má konvertující podstoupit, aby byla platná.⁹⁶

Nedostatečná specifikace *gijuru* se ukázala jako problematická v roce 1986, kdy se před izraelskými soudy řešil případ Šošany Millerové, která konvertovala k reformnímu proudu judaismu v USA. Do Izraele přišla jako imigrantka na základě Zákona o návratu a neúspěšně usilovala o registraci. I po předložení certifikátu o konverzi ji ministerstvo vnitra odmítlo zaregistrovat pod židovským náboženstvím. Později jí navrhlo registraci pod židovským náboženstvím, ovšem s údajem, že je konvertitka.⁹⁷ Po odvolání Millerové Nejvyšší soud rozhodl, že musí být registrována jako Židovka, bez jakéhokoliv dalšího označení. Rozsudek obsahoval tvrzení, že diference mezi Židy a konvertity je proti halaše. Odvolával se na Tóru, talmudické učence, Maimonida a jeho dopis rabimu 'Ovadjovi.⁹⁸

1.4.2 Legislativa konverze

Jistým milníkem byl případ Havy Goldstein.⁹⁹ V roce 1990 imigrovala do Izraele, kde podstoupila reformní konverzi. V zahraničí se provdala za židovského Izraelce. Poté zažádala o status imigrantky a registraci jako Židovka, s odkazem na Zákon o návratu. Její žádost byla

⁹² HCJ 58/ 68 – 23 P. D. 447.

⁹³ Zákon o návratu. Dodatek číslo 2, 3A, 4B. [Cit. 14-3-2014]. Dostupné z: <http://www.knesset.gov.il/laws/special/eng/return.htm>.

⁹⁴ Tamtéž, bod 4A (a).

⁹⁵ PRANKSY, Tiffany Rae. *Boundaries of Belonging: Conversion in Israel's Law of Return*. Diplomová práce. Budapešť, 2012, s. 7.

⁹⁶ Tamtéž, s. 9.

⁹⁷ ŠORIEL, Josef, RAHAT, Menaḥem. 2 ḥavrej qo'ališia hišbi'u i-imun biglal „ha-gijoret“. *Ma'ariv* (9-12-1986), s. 2.

⁹⁸ LANDAU, Asher F. The Shoshana Miller Case: Unity of the Jewish People is paramount. *Jafi.org*. [Cit. 14-3-2014]. Dostupné z:

<http://www.jafi.org/JewishAgency/English/jewish%20education/Compelling%20Content/Eye%20on%20Israel/Activities%20and%20Programming/Law%20of%20Return/21.%20The%20Shoshana%20Miller%20Case.htm>.

⁹⁹ Případ je také známý pod označením „Elia Pessaro“, tj. rodné jméno Havy Goldstein .

zamítnuta. Po odvolání Nejvyšší soud rozhodl, že Goldstein musí být registrována jako Židovka.¹⁰⁰ Tento případ však nebyl vnímán jako precedent pro další neortodoxní konverze vykonané ve Státě Izrael.

V roce 1995 dal Stát Izrael vzniknout čtyřem speciálním rabínským soudům (*batej din mejuḥadim le-gijur*), kterým byly svěřeny záležitosti *gijuru*. Tímto rozhodnutím měly být problematika a proces *gijuru* zpřehledněny.

V roce 1996 podala ortodoxní strana Šas návrh zákona o konverzi, podle něhož neměla být žádná konverze platná, pokud by nebyla uznána Vrchním rabinátem.¹⁰¹ Tento zákon měl zamezit jiné než ortodoxní konverzi ve Státě Izrael a zároveň měl zamezit izraelským občanům konvertovat v zahraničí a nechat si konverzi zpětně uzнат. Navzdory velké vlně nevole místních i zahraničních neortodoxních frakcí judaismu prošel návrh zákona prvním čtením. Byl ostře kritizován v americké diaspoře a vyvolával bouřlivé diskuze i v izraelském prostředí.¹⁰²

Po vyjednávání premiéra Benjamina Netanjahua s neortodoxními představiteli byla v červnu 1997 ustanovena Ne'emanova komise s cílem vyřešit problematiku ortodoxních a neortodoxních konverzí a enormního počtu případů *'olim*, kteří nemohli být zaevidováni jako Židé.¹⁰³ Komise, v níž zasedali i zástupci neortodoxních proudů judaismu, dospěla k rozhodnutí, že „by měl být jednotný vládní proces konverze, podle zákona Tóry, který bude uznán celým lidem Izraele“.¹⁰⁴ Podala rovněž návrh na zřízení Institutu pro židovská studia pod záštitou již existující Židovské agentury, který by konvertující připravoval po dobu jednoho roku na konverzi. Dále specifikoval roli rabínských soudů pro *gijur*. Ty se nově měly skládat ze tří soudců (ortodoxního, konzervativního a reformního). Konverze k judaismu měla nadále zůstat zcela v ortodoxním ritu. Ne'emanova komise tak přinesla nové závěry v podobě založení nových institucí, avšak proces konverze de facto nechala v rukou ortodoxie.

Předseda Židovské agentury, Avraham Burg, jednal při řešení těchto otázek s neortodoxními i ortodoxními stranami. Jeho přístup spočíval v pozměnění registrace židovských obyvatel. Pokud by byl přijat jeho návrh, měli by narození Židé ve svých občanských průkazech písmeno *jod* značící *jebudi* s datem narození. Konvertité by pak měli

¹⁰⁰ HCJ 1031/93. Podrobněji viz SAPIR, Gidon. How Should a Court Deal with a Primary Question That the Legislature Seeks to Avoid? The Israeli Controversy over Who is a Jew as an Illustration. *Vanderbilt Journal of Transnational Law* 2012, 39, s. 1243–1246.

¹⁰¹ DASHEFSKY, Arnold, SHESHKIN, Ira (eds.). *American Jewish Year Book*. London: Springer, 1998, s. 118.

¹⁰² Návrh zákona vyvolával bouřlivé debaty. Zatímco neortodoxní zástupci judaismu v diaspoře vyjednávali s izraelským premiérem Benjaminem Netanjahuem o zastavení návrhu zákona, představitelé židovské ortodoxie v diaspoře, sdružení v Unii ortodoxních rabínů, dali najevo svoji podporu návrhu zákona tím, že v jednom momentě prohlásili reformní a konzervativní judaismus jako „neautentický“. Podrobněji viz BRUNI, Frank. Jewish Groups Casts out 2 Main Branches. *The New York Times*, (1-4-1997). [Cit. 17-3-2014.]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/1997/04/01/nyregion/jewish-group-casts-out-2-main-branches.html>.

¹⁰³ Komise byla pojmenována podle předsedajícího, tehdejšího ministra financí Ja'aqova Ne'emana. K jejímu ustanovení došlo 27. 6. 1997. Výsledky, komise předložila o sedm měsíců později, 22. 1. 1998. Úplné znění viz The Neeman Report on the Conversion Law. *Jewish Virtual Library*. [Cit. 17-3-2014.]. Dostupné z: http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Judaism/conversion_law.html.

¹⁰⁴ Tamtéž, část I. bod 3.

stejně označení s datem konverze k judaismu.¹⁰⁵ Toto řešení by však ještě hlouběji stratifikovalo židovskou společnost. Doporučení komise nebylo přijato a nestalo se zákonnou normou. V roce 2000 vznikl Institut pro židovská studia, který měl za cíl připravit imigranty ke konverzi.

Dalším milníkem v problematice konverzí byla kauza známá jako Na'amat z roku 2002.¹⁰⁶ Jednalo se o pět případů konvertitů. Dva z nich chtěli získat izraelské občanství s odvoláním na právo návratu a současně vyžadovali registraci jako Židé v registru obyvatel ministerstva vnitra. Tři vyžadovali zaregistrování jako Židé. Jednalo se o konvertity, kteří podstoupili konverzi pod záštitou neortodoxního proudu judaismu, a to v zahraničí nebo ve Státě Izrael.¹⁰⁷ Nejvyšší soud rozhodl, že registr ministerstva vnitra nemá v kompetenci rozhodovat o právních otázkách a nařídil zapsání konvertitů jako Židů. Plošné rozhodnutí, které by ale vyřešilo otázku konvertitů konvertujících v zahraničí a následně imigrujících do Izraele na základě práva návratu, však nebylo učiněno.

Stejněho roku byly státem umožněny konverze vojáků, sloužících povinnou vojenskou službu. Tento způsob konverze měl zvýšit počet konverzí a cílil jak na izraelské občany, tak *'olim*.

Na základě rozhodnutí vlády z roku 2003, vzniklo v roce 2004 pod úřadem premiéra oddělení, zabývající se problematikou konverze. Účel jeho vzniku byl dohled na již dříve vzniklé rabínské soudy pro konverzi. Do jeho čela byl zvolen rabín Hájim Druckman.

V roce 2004 rozhodl tehdejší předseda vlády Ariel Šaron o prioritě *gijuru* jako národní otázky. Pro její vyřešení vytvořil nové vedení v oddělení pro záležitosti *gijuru*. V roce 2008 na toto rozhodnutí navázal předseda vlády Ehud Olmert. V roce 2010 bylo oddělení pro *gijur* kompletně přesunuto z ministerstva pro imigraci pod kancelář předsedy vlády.¹⁰⁸ Podle nevládní organizace, která spolupracuje ve věcech *gijuru* s izraelskou vládou, však „ani tyto dramatické změny nezvýšily počet konvertitů“.¹⁰⁹

V roce 2005 Nejvyšší soud rozhodl v souvislosti s případem Tušbeim o plošném vyřešení případů neortodoxních konverzí vykonaných v zahraničí. Jednalo se o skupinu konvertitů z případu Na'amat. Ti podstoupili neortodoxní konverzi, poté co delší dobu žili v Izraeli a žádali o status imigrantů, podle práva návratu. Stát odmítl těmto konvertitům udělit status *'ole* s vysvětlením, že Zákon o návratu se vztahuje pouze na konvertity, kteří imigrují ze zahraničí, a nikoliv na ty, kteří již žijí v Izraeli a konvertují za účelem získání občanství. Nejvyšší soud toto

¹⁰⁵ DASHEFSKY, SHESHKIN. *American Jewish Year Book*, s. 118.

¹⁰⁶ BRUGGER, Winfried, KARAVANNI, Michael. *Religion in the Public Sphere: A Comparative Analysis of German, Israeli, American and International Law*. Heidelberg: Springer, 2007, s. 156.

¹⁰⁷ HCJ 5070/95 56 (2) PD721. Podrobněji viz SAPIR, Gidon. How Should a Court Deal with a Primary Question That the Legislature Seeks to Avoid? The Israeli Controversy over Who is a Jew as an Illustration, s. 1246–1247.

¹⁰⁸ Materiály poskytnuté izraelskou nevládní organizací *'Itim*. Zpráva za rok 2010. In: MACHON 'ITIM, *Duaḥ ba-gijur liqr'at ḥag šavu'ot* 2010, s. 4.

¹⁰⁹ Tamtéž.

vysvětlení nepřijal a v březnu 2005 nařídil registrovat tyto konvertity jako *'olim*.¹¹⁰ Dále uložil státním institucím vytvořit jasnou definici podmínek pro výkon platné konverze. Příslušné ministerstvo následně podalo návrh stanovující pravidla. Pokud je konvertující členem židovské obce (ortodoxní, reformní, konzervativní) v zahraničí a v místní obci vykoná konverzi, může být pokládán za konvertitu s právem návratu. Státní zástupce při této příležitosti argumentoval nárůstem imigrantů do Izraele, kteří vnímají konverzi jako cestu k získání izraelského občanství.¹¹¹ Nejvyšší soud však takový návrh nepřijal s vysvětlením, že by se jednalo o protiprávní diskriminaci. Za dostatečné označil skutečnost, že konverze byla provedena v kterékoliv uznávané židovské komunitě v zahraničí.¹¹²

V roce 2009 podal členem Knesetu, David Rotem, návrh na dodatek zákona o Vrchním rabinátě, týkající se konverze.¹¹³ Návrh si kladal za cíl usnadnit konverzi *'olim* z bývalých států Sovětského svazu, neboť chtěl, aby záležitosti *gijuru* spadaly pod lokální rabináty. Po intervenci ortodoxních stran byl návrh pozměněn. Říkal, že záležitosti *gijuru* by měly spadat pod jurisdikci Vrchního rabinátu, který by dále zodpovědnost předával lokálním rabinátům. Ty by také byly zodpovědné za nulifikaci konverze.¹¹⁴ Návrh zákona nebyl přijat a zákon, který by specifikoval okolnosti *gijuru*, byl odložen.¹¹⁵

Další významnou kauzou v souvislosti s otázkou konverze byl spor o nulifikaci. Jednalo se o případ konverzí vykonaných rabinem Hájimem Druckmanem. Roku 2007 a 2008 rabínský soud v izraelském městě Aškelon zpochybnil konverzi ženy vykonanou před 14 lety a její manželské děti prohlásil za nežidovské. Stalo se tak z důvodu prohlášení rabinů, kteří retroaktivně zpochybnili ženiny ryzí úmysly konvertovat a její ortodoxní způsob života. Na konverzi ženy přitom dohlížel Hájim Druckman, tedy vedoucí státní organizace pro konverzi. Dva exemplární případy se dostaly k Rabínskému odvolacímu soudu. Ten rozhodl, že by se měly vyšetřit i všechny ostatní konverze vykonané rabínskými soudy pro *gijur*.¹¹⁶ Mezitím byla potvrzena ryzost konverzí zmíněných dvou žen, avšak ostatních více než 40000 konverzí potvrzeno nebylo. Ženy se tedy spolu s dalšími spornými konvertity odvolaly k Nejvyššímu soudu, aby vydal plošné rozhodnutí. Ten rozhodl až v dubnu 2012, kdy

¹¹⁰ HC 2597/99 59(6) PD721. Podrobněji viz EINHORN, Talia. Private International Law in Israel. Diplomová práce. Nizozemí: Kluwer Law International, 2009, s. 192.

¹¹¹ SAPIR, Gidon. How Should a Court Deal with a Primary Question That the Legislature Seeks to Avoid? The Israeli Controversy over Who is a Jew as an Illustration, s. 1248.

¹¹² Tento případ byl intenzivně reflektován v dobovém tisku. Podrobněji viz studii zaměřující se na roli jednotlivých médií: HOLZMAN GAZIT, Yifat. BOGOCH, Bryna. Clashing Over Conversion: „Who is a Jew?“ and Media Representations of an Israeli Supreme Court Decision. *International Journal for the Semiotics of Law- Revue internationale de Sémiotique juridique* 2011, 24, s. 15.

¹¹³ ROTEM, David. *Haša'at hoq ha-rabanut ha-ra'šit le-Jisra'el (tiqun – samchut be-'injanej gijur)*, 2009. [Cit. 20-3-2014]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/privatelaw/Plaw_display.asp?lawtp=1&find_mk=805.

¹¹⁴ Tamtéž, paragraf 2, bod 6.1.

¹¹⁵ BRONNER, Ethan. Israel Puts Off Crisis Over Conversion Law. *The New York Times*, (23-7-2010). [Cit. 20-3-2014]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2010/07/24/world/middleeast/24israel.html?_r=0.

¹¹⁶ JEFFAY, Nathan. Rabbinical Court Puts Thousand of Converts in Legal Limbo. *The Jewish Daily Forward* (8-5-2008). [Cit. 20. 3. 2014]. Dostupné z: <http://forward.com/articles/13347/rabbinical-court-puts-thousands-of-converts-in-leg-/>.

potvrdil platnost všech zpochybných konverzí vykonaných pod vedením rabínských soudů pro *gijur*.¹¹⁷

O redefinici okolností *gijuru* se izraelská společnost snaží nadále. V roce 2013 byl podán členem Knesetu, Ele'azarem Sternem, návrh zákona na rozšíření počtu rabínských soudů pro *gijur* a zkompetentnění městských soudů, ve výkonu *gijuru*. Návrh si kladl za cíl vznik nových 30 rabínských soudů, sestávajících ze tří soudců, a zvýšení počtu soudců pro *gijur* ze současného počtu 31 na 90. Návrh také požadoval vznik registračních oblastí, u kterých by se konvertující mohli hlásit a případně si vybrat rabínskou autoritu, u které by chtěli konverzi podstoupit. Vrchní rabíni Jišhaq Josef a David Lau se vyjádřili kladně k proměně systému konverze v Izraeli, avšak s prohlášením, že „nemůže být kompromisu v požadavcích židovského zákona ve věcech konverze.“ V únoru 2014 prošel prvním čtením v Knesetu tento návrh zákona a vyvolal vlnu nevole u ortodoxních koaličních stran.¹¹⁸

1.5 Problematické kategorie

Konverze k judaismu ve Státě Izrael je problematická především pro imigranty. Nejpalčivěji se otázka konverze dotýká imigrantů z Etiopie, Indie a ze zemí bývalého Sovětského svazu. Mezi těmito *'olim* a ortodoxním izraelským pojetím židovství dochází ke sporům. Dalším diskutabilním tématem izraelské společnosti je konverze v armádě.

1.5.1 Etiopští imigranti – *Beta Israel*¹¹⁹

Původ etiopských Židů (*Falašové*) je stále předmětem vědeckého diskursu.¹²⁰ Tato židovská komunita v Etiopii po staletí praktikovala judaismus, ačkoliv se od rabínského judaismu odlišovala absencí Talmudu a pojmu halachy. Hlavním opěrným bodem jejich judaismu je Hebrejská Bible spolu s apokryfními knihami. Ty jsou obsaženy v textu *Te'ezaza Sanbat*, který

¹¹⁷ Celý spor byl vnímán jako politický souboj ortodoxie a státu, neboť Rabínskému odvolacímu soudu zároveň předsedají vrchní rabíni, kteří vyznávají ortodoxní judaismus. Veřejnost tak kauzu vnímala jako snahu o udržení si ortodoxního monopolu nad konverzí, která již začal být narušována státem a to právě vznikem rabínských soudů pro *gijur*. Podrobněji viz ETTINGER, Yair. Israel's High Court affirms that thousands of Jewish Conversions are kosher. *Haaretz*, (27-4-2012). [Cit. 20-3-2014].

Dostupné z: <http://www.haaretz.com/news/national/israel-s-high-court-affirms-that-thousands-of-jewish-conversions-are-kosher-1.426770>.

¹¹⁸ CAHN, Nathan. La Conversion, un chemin semé d'embûches. *The Jerusalem Post*, (11-2-2014). [Cit. 20. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.jpost.com/Edition-fran%C3%A7aise/Israel/La-conversion-un-chemin-sem%C3%A9-demb%C3%BBches-341091>. ETTINGER, Yair. Israel's Chief rabbis urge Netanyahu to block conversion bill. *Haaretz*, (19-3-2014). [Cit. 20-3-2014].

Dostupné z: <http://www.haaretz.com/news/national/.premium-1.580634>.

¹¹⁹ *Beta Israel* – „Dům Izraele“ je označení pro etiopské Židy. Dalším z pojmenování je amharský výraz *Falaša* – „Cizinci“.

¹²⁰ V současnosti je diskutováno několik teorií o původu etiopských Židů. Jedna z nich hovoří o následovnicích Mojžíše, kteří se při exodu z Egypta odklonili a usídlili v oblasti nynější Etiopie. Druhá hovoří o potomcích Židů, kteří doprovázeli královnu ze Sáby při jejím návratu z návštěvy krále Šalomouna. Třetí, nejvíce přijímaná, říká, že jedná o potomky kmene Dan, který patřil k jednomu ze ztracených kmenů, které byly v 8. st. př. n. l. vyhnány do exilu Asýřany. Podrobněji viz Ethiopian Jewry. *Jewish Virtual Library.org* [Cit. 14-3-2014]. Dostupné z: <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Judaism/ejtime.html>.

je zdrojem tamní židovské ortopraxe.¹²¹ Vedle absence ústního zákona ovlivnily vývoj této komunity i historické události. Když *Falašové* v 15. století prohráli válku s habešským vládcem, ztratili autonomii a byli nuceni ke konverzím. Další skupiny etiopských Židů konvertovali ke křesťanství i v dalších stoletích.¹²² Tak se z *Beta Israel* vyčlenila skupina konvertitů, dnes známá pod názvem *Falaš Mura*.¹²³

Otázka etiopských židů je v izraelském prostředí podrobněji reflektována od 70. let 20. století. Tehdejší izraelský sefardský vrchní rabin 'Ovadja Josef se v roce 1973 přiklonil k výkladu egyptského vrchního rabína Davida ibn Zimry (z. 1589), který tvrdil, že původ etiopských Židů souvisí s návratem královny ze Sáby z návštěvy Šalomouna a etiopští Židé jsou plnohodnotnými Židy podle halachy.¹²⁴ Na základě tohoto prohlášení, s nímž se v roce 1975 ztotožnil aškenázský vrchní rabin Šelomo Goren, se změnila izraelská politika k etiopským Židům, kteří byli nově podle Zákona o návratu považováni za Židy a bylo jim umožněno získat status 'ole.¹²⁵ Protože ale nebylo možné přesně rozlišit, kdo patří k *Beta Israel* a kdo ke konvertovaným Židům, bylo zároveň rozhodnuto, že všichni *Falašové* musí podstoupit ceremonii podobnou konverzi. Ta se skládala z *hatafat dam-brit* a *ṭvily*.¹²⁶

Po oficiálním povolení migrace etiopských *Falašů* do Izraele vznikla absorpční centra pod záštitou izraelského ministerstva vnitra a Židovské agentury. V nich se Etiopané seznamovali s hebrejským jazykem a židovským zvykoslovím. Před Operací Mojžíš musel každý etiopský Žid, který imigroval do Izraele, podstoupit plnohodnotnou konverzi.¹²⁷

Během Operace Mojžíš (listopad 1984 – leden 1985) bylo do Státu Izrael dopraveno přes dalších 8000 etiopských Židů. Současně Vrchní rabinát ustanovil radu, která měla požadavky na 'olim znovu prozkoumat. Ta dospěla k závěru, že etiopští imigranti mohou být považováni za Židy. Současně je ale nutné, aby podstoupili obnovení smlouvy, podle prováděné praxe konvere.¹²⁸ Etiopští imigranti na tyto závěry reagovali s velkou nelibostí. V létě 1985 více než 700 etiopských imigrantů proti tomuto rozhodnutí protestovalo v izraelských ulicích.¹²⁹ Zdůrazňovali, že „po staletí praktikovali judaismus“. ¹³⁰ Následně premiér Šimon Peres rozhodl, že ceremonie konverze od 'olim nebude vyžadována. Vrchní rabinát však měl vyžadovat

¹²¹ RIBNER, David S., SCHINDLER, Ruben. The Crisis of Religious Identity Among Ethiopian Immigrants in Israel. *Journal of Black Studies* 1996, 27, 1 (září), s. 109.

¹²² Zajímavostí je, že docházelo i ke konverzím k judaismu. Podrobněji viz PANKHURST, Richard. The Falashas, or Judaic Ethiopians, in Their Christian Ethiopian Setting. *African Affairs* 1992, 91, 365 (říjen), s. 567–571.

¹²³ *Falaš Mura* – původní název Faras Muqra byl dán příslušníky Beta Israel těm, kteří konvertovali ke křesťanství.

¹²⁴ WEINSTEIN, Brian. Ethiopian Jews in Israel: Socialization and Re-Education. *The Journal of Negro Education* 1985, 54, 2 (jaro), s. 214.

¹²⁵ Tamtéž, s. 111.

¹²⁶ WAGAW, Teshome G. *For Our Soul: Ethiopian Jews in Israel*. Detroit: Wayne State University Press, 1993, s. 111.

¹²⁷ RIBNER, SCHINDLER. The Crisis of Religious Identity Among Ethiopian Immigrants in Israel, s. 111.

¹²⁸ WAGAW. *For Our Soul: Ethiopians Jews in Israel*, s. 113.

¹²⁹ AP. Ethiopian Jews Protest Forced Conversions. *Associated Press*, (17-7-1985). [Cit. 15-4-2014]. Dostupné z: <http://www.apnewsarchive.com/1985/Ethiopian-Jews-Protest-Forced-Conversions/id-abb9296bfd1be5f1087e6a5556cbe41>.

¹³⁰ WAGAW. *For Our Soul: Ethiopians Jews in Israel*, s. 114.

pro všechny z těchto imigrantů podstoupení konverze v podobě rituální lázně (*ṭvila*) před vstupem do manželského sňatku.¹³¹ Peres tak sice uznal tyto imigranty za izraelské občany, vyřešení *halachického* sporu ohledně jejich židovství však ponechal na Vrchním rabinátu.¹³² V případě, že někdo z komunity odmítl podstoupit rituální ponoření, mohl být oddán některým z rabinů, kteří byli ochotni uzavřít manželství etiopských Židů bez toho, že by po nich „konverzi“ vyžadovali.¹³³ Otázka potomků *Falaš Mura* však stále nebyla zodpovězena.

Události na počátku devadesátých let vedly k další změně. Po dokončení Operace Šalomoun v květnu 1991, kdy bylo do Izraele převezeno 14 325 etiopských Židů, totiž byly další tisíce osob ponechány v transitním táboře Addis Abba. Byli to ti, kteří byli izraelskou vládou považováni za potomky konvertitů *Felaš Mura*.¹³⁴ V roce 1994 vznikla rada, jejíž starostí bylo vyřešit vzniklou krizi etiopských imigrantů a jejich příbuzných, kteří do Izraele převezení nebyli.¹³⁵ Rozhodla, že do Izraele by měli být nejdříve převezeni Etiopané, jejichž nejbližší rodina již do Státu Izrael převezena byla. Tito imigranti mohli nastoupit do nově vzniklého programu Návrat k judaismu, který byl ustanoven pod správou Vrchního rabinátu. Skládal se z tříměsíčního kurzu o základech judaismu, obřízky pro muže (případně *hatafat dam brit*), a rituálního omytí pro muže i ženy. Program de facto znamenal proces konverze v podobě, která byla (a doposud je) praktikována v izraelském prostředí, pouze s rozdílem, že kurz judaismu trval zkrácenou, tříměsíční dobu, oproti standardním čtrnácti měsícům.¹³⁶ Program oficiálně nesloužil ke konverzi, avšak v praxi tyto znaky vykazoval. Ačkoliv bylo jeho absolvování dobrovolné, většina imigrantů jej podstoupila ve strachu, že by jejich příbuzní nebyli do Izraele přesídlení, jak tvrdí badatel Seeman.¹³⁷

Uvedený program vedl rabín Menahem Waldman, který byl v roce roku 1966 obviněn z toho, že zvolený postup neklade důraz na individuální volbu. Z tohoto důvodu byla na několik měsíců zastavena migrace z Etiopie. V roce 2010 byl program přemístění etiopských Židů opět vládou podpořen a vznikl repatriační program Holubí křídla. Ten měl navrátit do Izraele celkově 8000 Etiopanů a to především těch, kteří byli ochotni konvertovat, nebo měli v Izraeli blízké příbuzné. Proces přemístování etiopských Židů do Izraele byl v srpnu 2013 dokončen s tím, že okolo 12 000 etiopských Židů povolení k návratu nedostalo a jsou

¹³¹ Tamtéž, s. 115.

¹³² Tamtéž, s. 117.

¹³³ RIBNER, SCHINDLER. *The Crisis of Religious Identity Among Ethiopian Immigrants in Israel*, s. 113.

¹³⁴ SEEMAN, Don. *Agency, Bureaucracy and Religious Conversion: Ethiopian Felashmura Immigrants in Israel*. In: BUCKSER, GIAZIER (ed.), *Anthropology of Religious Conversion*. Oxford: Rowman & Littlefield Publishers, 2003, s. 32.

¹³⁵ SEEMAN. *Agency, Bureaucracy and Religious Conversion: Ethiopian Felashmura Immigrants in Israel*, s. 32.

¹³⁶ Tamtéž.

¹³⁷ Tamtéž.

v současnosti v táboře Gondar v Etiopii.¹³⁸ Proti zastavení imigrace se postavili příbuzní již žijící v Izraeli.¹³⁹

Na základě statistik, které jsou dostupné, je možné zaznamenat počet konvertujících z Etiopie ve vztahu k počtu konvertujícím z jiných zemí v posledním období. Z uvedených počtů lze usoudit, že etiopští imigranti tvořili v posledních letech nejpočetnější skupinu, která podstoupila konverzi.

Tabulka č. 1. – Počet udělených dokumentů o změně náboženství k judaismu (*te'udat hamara*) v letech 2006 – 2011.

Rok	Celkem	Etiopie
2006	4373	2209
2007	8008	5538
2008	6221	3614
2009	6231	3710
2010	4645	1813
2011	4293	1647

Zdroj: Statistiky rabínských soudů

2.2.2. Imigranti ze zemí bývalého Sovětského svazu

Od roku 1989 Stát Izrael zaznamenává velký příliv imigrantů ze států bývalého Sovětského svazu. Mezi lety 1990–1991 byl počet těchto migrantů roven 375 000 a mezi lety 1992–2000 to bylo 540 000.¹⁴⁰

Ačkoliv se počet imigrantů z postsovětských zemí snižuje, Izrael musel na tento celkový nárůst reagovat. Imigranti ze Sovětského svazu obdrželi statut *ole* a následně izraelské občanství podle rozšíření Zákona o návratu, ačkoliv mnozí z nich podle halachy nebyli Židy.¹⁴¹ V důsledku této imigrace, se konverze k judaismu stala ještě palčivějším tématem. Částečně díky těmto novým izraelským občanům byly v 90. letech intenzivnější snahy o změnu přístupu v otázce celostátního pojetí *gijuru*. Problém ovšem nebyl vyřešen tak, aby byl uspokojivý pro všechny strany a ti z *olim*, kteří nejsou potomci židovské matky, musí podstoupit konverzi. V současnosti tito imigranti musí podstoupit její ortodoxní formu, aby byli ve Státě Izrael vnímáni jako Židé.

¹³⁸ BBC. Ethiopia's Falash Mura repatriated to Israel. *BBC* (28-8-2013).

[Cit. 10-4-2014]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-africa-23861920>.

¹³⁹ SOKOL, Sam. Ethiopian-Israelis to Protest End of Aliya Tomorrow. *The Jerusalem Post* (27-8-2013). [Cit. 10-4-2014]. Dostupné z:

<http://www.jpost.com/National-News/Ethiopian-Israelis-to-protest-end-of-aliya-tomorrow-324369>.

¹⁴⁰ Podrobněji viz Immigration to Israel. *Jewish Virtual Library.org* [Cit. 10-4-2014]. Dostupné z:

<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Immigration/immigration.html>.

¹⁴¹ Jedná se o manželské protějšky Židů, nebo ty, jejichž otec nebo prarodiče byli Židé.

Výzkum, který byl v roce 2003 uskutečněn na základě údajů z rabínských soudů, však ukázal, že mezi těmito *'olim*, kteří nejsou považováni za Židy, je celkem 77 % těch, kteří nemají v úmyslu konvertovat.¹⁴² Současně přibývá případů, kdy tito imigranti konvertují z jiných než náboženských důvodů.¹⁴³

Podle badatele Cohena v posledních letech vzniká mezi Židy, kteří nejsou vnímáni v Izraeli jako Židé, fenomén sociologického *gijuru* (*gijur sociologi*).¹⁴⁴ Tento termín popisuje skutečnost, kdy se potomci těchto migrantů, kteří nejsou halachickými Židy, asimilují do izraelské společnosti. Po imigraci do Izraele získávají izraelské občanství, absolvují výuku v hebrejském jazyce v izraelských školách a slouží v izraelské armádě. Konverzi z důvodu asimilace do izraelské společnosti nepovažují za nutnou.¹⁴⁵ V současnosti však také přibývá případů, kdy migranti sice konvertují, ale z jiných než náboženských důvodů.¹⁴⁶

Na základě dostupných statistik je možné vysledovat vzestupnou tendenci konverzí mezi imigranty ze zemí bývalého Sovětského svazu.

Tabulka č. 2 – Počet udělených dokumentů o změně náboženství k judaismu (*te'udat hamara*) v letech 2006–2011.

Rok	Celkový počet	Země bývalého SSSR
2006	4373	1537
2007	8008	1864
2008	6221	1804
2009	6231	1849
2010	4645	2159
2011	4293	1936

Zdroj: Statistika rabínských soudů

¹⁴² MÍ'AMI, No'omi. *Qošim be-tabalich ha-gijur be-Jisra'el we-darcej hitmodedut moša'ot*. Jeruzalém: Ha-kneset, merkaz ha-meħqar we-ha-mada', qrijat ben Gurion, (22-1-2008). [Cit. 1-3-2014]. Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/mmm/data/pdf/m02004.pdf>, s. 1.

¹⁴³ PRASHIZSKY, Anna, REMMENICK, Larissa. Strangers in the homeland? Gendered citizenship among non-Jewish immigrant women in Israel. *Women's Studies International Forum* 2012, 35, s. 176.

¹⁴⁴ Ašer, Cohen, „Jehudim lo jehudim: zehut jehudit jisra'elit we-etgar ha-reħavat ha-le'om ha-jehudi“, MÍ'AMI, No'omi. *Qošim be-tabalich ha-gijur be-Jisra'el we-darcej hitmodedut moša'ot*, s. 2.

¹⁴⁵ Tamtéž.

¹⁴⁶ NEITERMAN, Elena, RAPOPORT, Tamar. Conversion to belong: immigration, education a nationalisation among young 'Russian' immigrant women. *Gender and Education*, 2009, 21, 2 (březen), s. 181.

2.2.3 Imigranti z Indie – *Bnej Menaše*

První, kdo použil označení *Bnej Menaše* pro příslušníky kmenů Mizo a Šinlung byl izraelský rabín Elijahu Avihajl. Ten v roce 1975 založil organizaci *Amišav*, která si kladla za cíl shromáždit „ztracené“ židovské kmeny.¹⁴⁷ Tak obyvatelé indických států Manipur a Mizoram, do jejichž zvykosloví patřila obřizka, košer strava a dodržování šabatu, byli označeni za potomky jednoho z deseti ztracených kmenů – *Menaše*. Ten měl být údajně odveden do vyhnanství asyrskými panovníky v 8. st. př. n. l., kde měl dále praktikovat judaismus.¹⁴⁸ V 19. století však tato oblast byla cílem křesťanských misionářů, kteří místní obyvatele konvertovali na křesťanství.

Od roku 1990 imigrovalo na 900 příslušníků *Bnej Menaše* do Izraele. Pokud chtěli být považováni za Židy, museli podstoupit konverzi. V roce 2005 tehdejší vrchní sefardský rabín Šelomo Amar označil imigranty za potomky kmene *Menaše* a legitimizoval tak jejich příslušnost k judaismu. Spolu s tímto prohlášením bylo také rozhodnuto, že příslušníci *Bejt Menaše* musí podstoupit rituál konverze a poté jim může být přidělen status *'ole*. Díky tomuto rozhodnutí se začala organizace *Šavej Jišra'el* více angažovat v imigraci *Bnej Menaše*. Tato státem uznávaná organizace dokonce v roce 2005 vyslala 6 rabínských autorit, které odcestovaly do Indie. Takto vytvořený *bejt din* měl prozkoušet zájemce o konverzi z kmene *Bnej Menaše*.¹⁴⁹

V roce 2007 byla imigrace na základě rozhodnutí tehdejšího ministra vnitra Meira Šetrita pozastavena. V roce 2012 izraelská vláda imigraci znovu obnovila s cílem přivést do Izraele několik tisíc příslušníků *Bnej Menaše*.¹⁵⁰ Tito *'olim* jsou vzděláváni v izraelských absorpčních centrech, které jsou sponzorovány organizací *Šavej Jišra'el*. Tam jsou vzděláváni v hebrejském jazyce, judaismu a jsou připravováni na proces konverze. Po jeho dokončení získávají izraelské občanství. Imigrace *Bnej Menaše* probíhá nadále.¹⁵¹

1.5.4 *Gijur* v armádě

V izraelské armádě působí Vrchní vojenský rabinát, který je autonomní a nezávislý na rozhodování Vrchního rabinátu.¹⁵² Tento fakt způsobuje mnohé problémy.

¹⁴⁷ Nástupnickou organizací je *Šavej Jišra'el*, která vznikla v roce 2004 a v jejímž čele stojí Michael Freund. Oficiální internetové stránky organizace viz <http://www.shavei.org/>.

¹⁴⁸ Badatelé se však domnívají, že se tyto kmeny promísily s asyrskou populací. Podrobněji viz CHARMÉ, Stuart Z. Newly Found Jews and the Politics of Recognition. *Journal of the American Academy of Religion* 2012, 80, 2, s. 392.

¹⁴⁹ GORDON, Baruch. 200 Bnei Menashe in India to Convert to Judaism. *Israel National News.com* (21-9-2005), *Israel National News.com*. [Cit. 1-4-2014] Dostupné z: <http://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/90260>.

¹⁵⁰ ZIRI, Danielle. Gov't move opens way to more Bnei Menashe aliya. *The Jerusalem Post* (6-11-2012). [Cit. 1-4-2014]. Dostupné z: <http://www.jpost.com/National-News/Govt-move-opens-way-to-moreBneiMenashe-aliya>.

¹⁵¹ ROME, Henry, SOKOL, Sam. Group of 38 Bnei Menashe arrives in Israel. *The Jerusalem Post* (27-12-2013). [Cit. 1-4-2014]. Dostupné z: <http://www.jpost.com/Jewish-World/Jewish-News/Group-of-38-Bnei-Menashe-arrives-in-Israel-336303>.

¹⁵² Čejka. *Judaismus a politika v Izraeli*, s. 58.

Konverze v izraelské armádě byla státem oficiálně umožněna v roce 2002. V nedávné minulosti byla izraelská společnost konfrontována s případy manželů, které ministerstvo vnitra odmítlo zaregistrovat jako Židy kvůli chybějícím podpisům na certifikátech potvrzující konverzi.¹⁵³ Konverze vykonané v izraelské armádě neschválil Vrchní rabinát, proto na dokumentech chyběl podpis vrchních rabínských autorit. Poslanec Knesetu David Rotem v roce 2010 navrhl zákon, který by zodpovědnost podepsat dokument potvrzující konverzi převedl z Vrchního rabinátu na vojenský rabinát. V lednu 2011 tehdejší vrchní izraelský rabin 'Ovadja Josef schválil konverze probíhající pod vedením vojenského rabínského soudu a tím je de facto zlegalizoval.¹⁵⁴ Necelý měsíc poté bylo toto rozhodnutí upřesněno vágní definicí, která říká, že za Žida je považován pouze ten, kdo má ryzí úmysly při *qabalat ha-mišwot*.¹⁵⁵

Vojenský *gijur* je podle badatele Cohena značně problematický. Mladí jedinci čelí sociálnímu nátlaku v prostředí, které jejich postoj ke konverzi determinuje. Po dobu vojenské služby jsou vyňati z rodinného prostředí a jsou vystaveni intenzivní výuce o judaismu, židovské historii a zvykosloví. Svoji roli v rozhodnutí se pro konverzi hrají také podmínky, které jsou v armádě nastaveny v souladu s halachou, například košer strava. Podle Cohena dochází v případě vojenských *gijurů* k velkému počtu apostazí. Absolventi povinné služby se navrací do svých primárních prostředí a je pro ně těžké konfrontovat judaismus s již zažitým způsobem života. Dalším problémem je, že po skončení povinné služby nejsou konvertité nijak dále vedeni v židovské ortopraxi.¹⁵⁶

Dalším problémovým bodem je doba přípravy na konverzi, která v armádním prostředí trvá daleko kratší dobu než v běžném prostředí. Výuka judaismu trvá dva měsíce, přičemž zájemci o *gijur* se mohou zúčastnit ještě dalšího měsíčního kurzu. Zvláštností je možnost individuálního studia, které se může odehrávat individuální formou s rabínem nebo rabínkou konkrétní vojenské základny.¹⁵⁷

Tabulka č. 3 – Počet konvertitů k judaismu podle typu soudů v letech 2005–2009.

Rok	Celkový počet	Rabínský soud pro <i>gijury</i>	Vojenský rabínský soud	Oblastní rabínský soud
2005	5 706	5 002	626	78
2006	5 958	5 932	450	117

¹⁵³ Nutnost potvrzení konverze rabínskou autoritou je výsledek nařízení o konverzi (*Peqdat ha-'eda ha-datit – hamara*) z roku 1927.

¹⁵⁴ MANDEL, Johan. Ovadia Yosef declares military conversions kosher. *The Jerusalem Post* (14-1-2011). [Cit. 15. 4. 2014]. Dostupné z:

<http://www.jpost.com/Jewish-World/Jewish-News/Ovadia-Yosef-declares-military-conversions-kosher>.

¹⁵⁵ NASHONI, Kobi. Rabbis reach deal on IDF conversions. *ynetnews.com* (20-2-2011). [Cit. 15-4-2014] Dostupné z: <http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-4031359,00.html>.

¹⁵⁶ MÍ'AMI, No'omi. *Qošim be-tahalich ha-gijur be-Jisra'el we-darcej hitmodedut moša'ot*, s. 12.

¹⁵⁷ Podrobnosti výukových programů viz kapitola o *ulpanech*.

2007	6 267	5570	646	51
2008	5 706	4800	838	68
2009	5 507	4653	801	71

Zdroj: Statistiky rabínských soudů

1.6 Současná praxe konverze k judaismu ve Státě Izrael

Gijur ve Státě Izrael se v mnohém liší od konverze v dějinách. Konverze již není jen náboženským aktem, nýbrž závisí na něm status jedince v izraelské společnosti.

Oficiálně uznávaná konverze k judaismu (*gijur mamlahti*) ve Státě Izrael je konverze ortodoxní. V oficiálních dokumentech izraelské vlády, které poskytují oficiální příručku pro konvertující, jsou zmíněny i konverze reformní (*reformit*), konzervativní (*masorti*) a ultraortodoxní (*ḥaredi*), přičemž ani jeden typ není uznáván Vrchním rabinátem a potažmo tedy státem.¹⁵⁸ Konvertující, který ve Státě Izrael podstoupí jeden z těchto typů *gijuru*, nemůže být ministerstvem vnitra registrován jako Žid a nemá právo získat izraelské občanství na základě konverze a práva návratu.

1.6.1 Registrace

O konverzi ve Státě Izrael může požádat každý izraelský občan nebo imigrant, který se prokáže dokumentem potvrzující *'aliju*. Pokud žadatel nedisponuje izraelským občanstvím ani potvrzením o imigraci, musí nejdříve kontaktovat Radu pro výjimečné případy (*Wa'adat ḥarigim*). Ta je složena z pověřených osob ministerstva vnitra, právního oddělení úřadu předsedy vlády a Vrchního rabinátu.¹⁵⁹

Samotné fungování rady bylo od jejího vzniku velmi kritizováno jak žadateli o konverzi, tak i nevládními organizacemi, které se *gijurem* zabývají. Kritizovali „nesrovnalosti a komplikace, netransparentnost vůči konvertujícím, neodůvodněné požadavky na konvertující a bezdůvodné odklady.“¹⁶⁰ Problematický je již samotný začátek konverze. Zájemce o konverzi,¹⁶¹ pokud splní základní požadavky, se nejdříve musí setkat s koordinátorem pro konverzi (*šaliaḥ bejt din*), který zváží, zda je žádost vůbec vhodná k posouzení *Wa'adat ḥarigim*. Ta poté zkoumá ryznost postoje konvertujícího, ochotu vzít na sebe židovský způsob života a v případě, že je konvertující ve vztahu s Židem, zkoumá i ryznost a pravost tohoto vztahu. Pokud je zájemce o konverzi v manželském svazku s Nežidem, musí jeho partner absolvovat

¹⁵⁸ Informace o současné podobě konverze k judaismu ve Státě Izrael jsou čerpány ze tří hlavních zdrojů. Prvním z nich jsou oficiální stránky izraelské vlády: <http://www.gov.il/FirstGov/TopNavEng/EngSituations/ESConversion>. Druhým zdrojem jsou oficiální stránky nevládní izraelské organizace *Itim*, která spolupracuje s izraelskou vládou: <http://www.itim.org.il>. Třetím zdrojem je dokument vzniklý na základě spolupráce izraelské vlády, ministerstva pro imigraci a organizace MACHON 'ITIM. *Gijur be-Jisra'el, hebeṭim masortiim, ma'asiim we-mišpaṭiim*, 2009. Jako čtvrtý zdroj posloužily jednotlivé výroční zprávy organizace *Itim* let 2010–2012. Viz MACHON 'ITIM *Duaḥ ha-gijur likr'at ḥag šavu'ot*.

¹⁵⁹ MACHON 'ITIM. *Gijur be-Jisra'el, hebeṭim masortiim, ma'asiim we-mišpaṭiim*, s. 14.

¹⁶⁰ MACHON 'ITIM *Duaḥ ha-gijur likr'at ḥag šavu'ot* 2011, 7.

¹⁶¹ Žadatel nesmí být: ilegální obyvatel, „infiltrátor“, obyvatel státu nebo státu okolních, cizí občan s vízem typu B-1, dočasný obyvatel vlastníci víza A-5 s dobou strávenou v Izraeli kratší než jeden rok.

výuku a požádat o konverzi, jinak nebude ke konverzi připuštěn ani jeden. *Wa'adat ḥarigim* po zájemci vyžaduje doporučující dopis od rabínské autority, u které se konvertující vzdělává v židovské ortopraxi. V případě, že je *Wa'adat ḥarigim* přesvědčena o ryzosti zájemcových úmyslů, může konvertující přistoupit (po obdržení rozhodnutí, jehož udělení může trvat i několika měsíců) k oblastnímu *bejt dinu* a zaregistrovat se jako žadatel o konverzi.¹⁶²

Na základě rozhodnutí z roku 1995 vznikly ve Státě Izrael čtyři zvláštní rabínské soudy (*batej din mejuḥadim le-gijur*), které rozhodují ve věcech *gijuru*. Žádost může být podána i u oblastního rabínského soudu. V případě etiopských Židů je však nutno obrátit se pouze na specifický soud se sídlem v Jeruzalémě, Qirjat Gat nebo v Ḥadeře.

Rodiče, kteří si adoptují dítě ze zahraničí a chtějí, aby podstoupilo konverzi, se rovněž musí obrátit na speciální rabínský soud.

Pro registraci u *bejt dinu* je nutné předložit formální dokumentaci a doporučení.¹⁶³ V případě, že je žadatel o konverzi ve vztahu či svazku s židovským protějškem, musí ho povinně přivést s sebou. Pokud chce podstoupit konverzi dítě mladší 18 let, je vyžadován souhlas rodičů. Oblastní *bejt din* ke každému žadateli o konverzi založí spis, který ho doprovází po celou dobu konverze.¹⁶⁴

1.6.2 Výuka

Na počátku procesu konverze je uchazeč informován o jednotlivých krocích a povinnosti vzdělávat se v náboženských, historických a praktických otázkách judaismu. Vzdělávání probíhá formou výukového kurzu v podobě *ulpan gijurů*, v jejich rámci musí žadatel absolvovat 400 až 500 výukových, pětáctyřicetiminutových hodin. V případě, že již žije ortodoxním způsobem života, může požádat o výjimku ředitele příslušného *bejt dinu*.

Stát Izrael uznává dvě instituce, které zastřešují *ulpany* pro vzdělávání konvertitů. V prvním případě jsou řízeny ministerstvem školství, ostatní podléhá Institutu pro židovská studia. Na hrazení obou typů *ulpanů* se podílí stát. Institut pro konverzi zajišťuje i speciální programy. Ty jsou určeny pro sloužící v armádě, veřejnost i studenty. Konvertující si ovšem mohou vybrat i z *ulpanů*, které jsou nabízeny nevládními organizacemi. Tyto kurzy jsou však zpoplatněné. Všechny *ulpan gijury* musí být uznávané rabinátem.¹⁶⁵

Výuka v jednotlivých zařízeních se tedy odlišuje i podle uchazečů. Z *gijuru* se tak stává jakási národní agenda, v jejímž rámci si každý uchazeč může vybrat vyhovující nabídku. Existují následující typy *ulpanů*: 1. večerní školy, kdy konvertující navštěvuje kurzy třikrát týdně

¹⁶² MACHON ITIM. *Gijur be-Jisra'el, hebe'itim masortiim, ma'asiim we-mišpa'itim*, s. 14.

¹⁶³ Mezi povinné dokumenty patří: potvrzení o zaplacení daní, občanský průkaz (v případě manželského svazku i jeho OP), 4 fotografie pasového formátu, životopis, potvrzení z registru obyvatel. Mezi další relevantní dokumenty spadají doporučující dopisy a jakékoliv dokumenty informující o židovské ortopraxi. [Cit. 20-4-2014.]. Dostupné z: <http://www.gov.il/FirstGov/TopNavEng/EngSituations/ESConversion/ESCEEnrolment>

¹⁶⁴ Formulář žádosti o založení spisu ke konverzi – viz příloha II.

¹⁶⁵ Tyto nevládní organizace jsou různého druhu. Některé z nich přímo cílí na konkrétní skupinu potenciálních konvertitů, neboť jazyk výuky se liší (v nabídce jsou *ulpany* probíhající např. v ruštině, angličtině nebo španělštině).

po dobu 10–16 měsíců; 2. intenzivní kurzy v kibucech pro věkové skupiny 18–30 let (uchazeči o konverzi vykonávají běžnou práci v kibucu a při ní podstupují výuku o judaismu). Ty jsou určeny i občanům jiných zemí, neboť výuka probíhá i v angličtině a francouzštině; 3. kurzy v absorpčních centrech pro etiopské a indické konvertity; 4. speciální skupiny pro středoškolské studenty.

Zvláštními typy jsou *ulpany* určené pro ty, kteří právě plní povinnou vojenskou službu. První se nazývá *Neṭiv*. Je určen pro ty, kteří jsou uprostřed, nebo na konci své služby. Zájemci jsou na dva měsíce ubytováni v prostoru Židovské agentury, kde se velmi intenzivně vzdělávají v různých oblastech judaismu. Podobný je i další dvouměsíční kurz *D'vir* pro uchazeče ze zahraničí. Otevřený kurz po dobu tří měsíců je pak určen pro ty, kteří mohou do kurzu pouze docházet. Po absolvování příslušného kurzu mohou uchazeči absolvovat další jednoměsíční kurz a následně požádat o konverzi u soudu pro konverze v izraelské armádě.

V období, kdy konvertující navštěvuje vzdělávací kurzy o judaismu, absolvuje také nejméně dvě schůzky s úředníkem. Ten má za úkol zjistit, jak konvertující postupuje v předepsaném procesu a následně dát doporučení *bejt dinu*.

Další důležitou úlohu v procesu *gijuru* ve Státě Izrael hraje doprovodná rodina (*mišpaḥa melawa*), která doprovází konvertujícího po celou dobu studia a zve ho na svátky a šabaty, aby konvertující mohl konfrontovat naučené informace s realitou.¹⁶⁶

Organizovanost procesu *gijuru* v Izraeli je v současnosti badateli kritizována. Antropolog Kravel-Tovi dospěl k názoru, že současný proces konverze k judaismu je spíše byrokratickým setkáváním.¹⁶⁷ Konvertující se během celého procesu nejméně dvakrát setkává se zástupcem *bejt dinu*. Setkání trvají nejvýše jednu hodinu. Na základě těchto schůzek pak zástupce u rabínského soudu doporučí nebo nedoporučí konvertujícího ke konverzi. Podle Toviho musí tedy konvertující přesně splnit požadavky, které úředníci a *bejt din* od konvertujícího očekávají. Na základě antropologického výzkumu došel k závěru, že i autority zasedající v *bejt dinu* považují tento stav za problematický.¹⁶⁸

1.6.3 *Bejt din*

Po absolvování výuky, jejíž doba variuje, je proces *gijuru* zakončen návštěvou a prozkoušením u *bejt dinu*. Konvertující si musí s sebou přinést potřebné dokumenty.¹⁶⁹ Samotná schůzka před soudci trvá v rozmezí od 30 do 60 minut. Za tuto dobu mají tři rabínské autority (v jejichž čele je zpravidla uprostřed sedící *av bejt din*) zjistit, zda jsou motivy konvertujícího ryze náboženské, nakolik ovládá dějiny, zvykosloví a běžnou praxi judaismu.

¹⁶⁶ MACHON ITIM. *Gijur be-Jisra'el, hebeṭim masortiim, ma'asiim we-mišpaṭiim*, s. 22.

¹⁶⁷ KRAVEL-TOVI. Rite of Passing: Bureaucratic encounters, dramaturgy, and Jewish conversion in Israel, s. 371.

¹⁶⁸ Tamtéž, s. 378.

¹⁶⁹ Mezi vyžadované dokumenty patří: občanský průkaz, potvrzení o absolvování *ulpanu* a doporučující dopis od doprovázející rodiny.

Při rozhovoru je také přítomen vyučující z *ulpanu* nebo *šaliaḥ bejt din*, se kterými se konvertující setkal během své přípravy. Konvertující je dotázán na několik otázek. Mezi ně patří: motivace ke konverzi, znalost židovského zvykosloví, náboženské přesvědčení, či odhodlanost žít náboženským způsobem života. Poté, co *bejt din* vyzkouší uchazeče, pozve k rozhovoru také jeho doprovod, tedy členy doprovodné rodiny, případně židovského partnera. Tento rozhovor pak probíhá bez přítomnosti konvertujícího. V případě, že *bejt din* rozhodne o konverzi záporně, obdrží žadatel o konverzi dokumenty s uvedenými důvody zamítnutí. Po určité době může o konverzi znovu požádat.

V případě, že se *bejt din* usnese, že konvertující splňuje všechny požadavky potřebné ke konverzi, sdělí pak žádost o přijetí *qabalat ha-mišwot*.¹⁷⁰ Přijetí příkázání může konvertující recitovat i v jiném jazyce, za předpokladu, že je přítomen překladatel. Poté je konvertita požádán, aby si zakryl pravou rukou oči a recitoval vyznání v jednoho Boha.¹⁷¹ Konvertita je následně požádán, aby si zvolil židovské jméno, pokud již není jeho nositelem. Toto jméno je následně zaneseno do formuláře.

1.6.4 Rituál

Pro mužského konvertitu následuje rituál obřízky. Tato část procesu konverze je pod přísným dohledem státu. Probíhá v zařízeních, která jsou schválena Vrchním rabinátem. Při tomto aktu jsou přítomni společně s odborníkem a mohelem (často v jedné osobě) také tři rabíni z *bejt dinu*. Na rozdíl od obřízky u malého chlapce je obřízka u dospělého doprovázena požehnáními, která pronáší přímo konvertita.¹⁷² Při tomto rituálu také konvertující přijímá židovské jméno.¹⁷³ Potvrzení o obřízce je vydáno přítomnými rabíny a přidáno do složky s dalšími dokumenty o konverzi.

V obvyklé době tří týdnů po obřízce a u ženských konvertitek záhy po rozhodnutí *bejt dinu*, konvertita kontaktuje Národního koordinátora ve věci rituální lázně *miqwe*. Závěrečnou částí procesu konverze je *ṭvila*. Poté, co konvertující podstoupí rituální lázeň a zarecituje požehnání,¹⁷⁴ vstoupí do místnosti opět *bejt din*, který se naposledy otáže na otázky související s judaismem. Poté rabínské autority požehnají konvertujícímu a požádají ho o znovupřijetí *qabalat ha-mišwot* a požehnání pro *ṭvilu*. Po pronesení požehnání se konvertující znovu rituálně ponoří za přítomnosti *bejt dinu*. Následně pronese *bejt din* poslední požehnání spolu s novým jménem, které je konvertujícímu uděleno.¹⁷⁵ Poté úloha *bejt dinu* končí a rabíni stvrdí svými

¹⁷⁰ Znění *qabalat ha-mišwot*: „Přijímám na sebe dodržování a naplňování všech příkazů tóry, všechny příkazy učenců a všechny zvyky lidu Izraele. Věřím v jediné Jméno.“

¹⁷¹ Dt 6,4.

¹⁷² Obřezaný nejdříve recituje *Šma'* a poté požehnání se slovy: „Požehnaný jsi, Hospodine, Králi světa, který jsi nás posvětil svými příkazy a přikázal jsi nám vstoupit do smlouvy našeho otce Abrahama. Požehnaný jsi, Hospodine, Králi světa, který jsi nám dal život a přivedl jsi nás až do tohoto času.“

¹⁷³ *Bejt din* prohlásí: „Bože náš a Bože našich otců, zachovej tohoto muže a necht' je jeho jméno nazváno (nové židovské jméno), syn našeho praotce Abrahama.“

¹⁷⁴ Požehnání pro *ṭvilu*: „Požehnaný jsi, Hospodine, Králi světa, který jsi nás posvětil svými příkazy a přikázal jsi nám rituální ponoření.“

¹⁷⁵ *Bejt din* prohlásí: „A jeho/její jméno necht' je zváno v Izraeli (jméno), syn/dcera Abrahama.“

podpisy formulář o rituálním ponoření. Proces konverze je u konce. V této chvíli je úkolem *bejt dinu*, pod jehož vedením byl konvertující konvertován, aby na základě všech formulářů vyhotovil příslušný dokumenty a zaslal jej úřadu. Tento dokument je následně zaslán na Oddělení pro konverzi předsedy vlády. Tento úřad vydá dokument potvrzující změnu náboženství (*te'udat hamara*).

Konvertita se touto registrací stává příslušníkem židovského náboženství a je zapsán v registru obyvatel ministerstva vnitra.

V současném Státě Izrael je badateli tento postup kritizován, neboť čekací doba, potřebná k vyhotovení dokumentů o konverzi, je dlouhá.

ZÁVĚR

Konverze k judaismu nesla v minulosti mnoho podob. Cílem předkládané práce je zmapovat náboženskou konverzi k judaismu se specifikací na její praxi v současném Státě Izrael.

Text je rozčleněn do navazujících celků. Nejdříve jsme představili novodobé pojetí náboženské konverze tak, jak jej chápe sociologie. Dále došlo k představení jednotlivých úrovní náboženské konverze k judaismu, které byly nosným tématem celé práce. Po jednotlivých zastaveních nad zásadními momenty ve vývoji *gijuru* se pozornost upírala k hlavnímu tématu, tedy k charakteristice náboženské konverze k judaismu ve Státě Izrael. Téma konverze je v biblickém textu reflektováno. Hovoří se především o některém z úkonů pozdějšího procesu konverze, které byly vyžadovány po usazených cizincích a služebnících. Tímto úkonem byla obřízka. O samotném vzniku konverze však můžeme hovořit až v souvislosti s babylonským zajetím a exilem. Tak dochází v pozdějších biblických knihách ke změně užitého pojmosloví. V době helénské dochází k nárůstu proselytů, stejně jako způsobů, jak se k hebrejskému lidu připojit. S kodifikací biblického textu a rozvojem rabínského judaismu dochází k redefinici pojmů a ustanovení všech klíčových rituálů konverze. S navazujícím obdobím středověku dochází k mnohým restrikcím vůči konverzi k judaismu. Přesto jsou doloženy mnohé případy konverze. Konvertita musel následně přesídlit, aby unikl hrozícímu trestu. V moderní době dochází ke vzniku frakcí uvnitř judaismu. Neortodoxní proudy se v pohledu na otázku konverze liší od ortodoxního pojetí. To je jeden z důvodů, proč je ve Státě Izrael uznávána pouze ortodoxní konverze k judaismu.

Výstavba práce nebyla nahodilá. Snažila se představit *gijur* v jeho jádru a za pomoci dějinné linie zdůraznit vrstevnatost tohoto tématu.

Se vznikem Státu Izrael a potvrzením *statu quo* v náboženských záležitostech došlo k vytvoření ortodoxního monopolu v rozhodování nad otázkou *gijuru*. Důsledky tohoto rozhodnutí se dostavily záhy. Projevily se v neschopnosti rychle a jednotně zodpovědět otázku, kdo je Žid. S tím souvisí bohatá legislativní opatření, o kterých bylo pojednáno výše. Jednotlivé soudní případy sloužily jako zastavení, která vedla ke snaze tuto problematiku legislativně ukotvit. V současné době ve Státě Izrael stále platí pouze konverze vykonaná pod dohledem Vrchního rabinátu, tedy konverze ortodoxní. Výjimky z tohoto pravidla byly popsány výše. Navzdory debatám, které jsou na toto téma vedeny již několik let, nedošlo v tomto systému k radikální změně.

K již dosti problematické situaci se v minulosti přidal problém *'olim*. Především imigranti z Etiopie a bývalých zemí Sovětského svazu jsou ti, kteří se s ortodoxním rozhodováním v otázce *gijuru* musí ostřeji potýkat. Imigranti z Indie se liší v přístupu ke konverzi. Oproti etiopským imigrantům nepovažují požadovanou konverzi za problémovou.

Přestože jsou v průměru počty těch, kdo vyžadovanou konverzi podstupují, velké, přibývá současně těch, kteří konverzi k judaismu nepovažují za klíčovou, případně ji podstoupí pod společenským nátlakem. Připomeneme-li navíc proces konverze tak, jak probíhá v izraelské armádě, dostaneme se k jasnému závěru: *gijur* ve Státě Izrael je v současnosti vnímán spíše jako byrokratický akt než náboženské zakotvení. Po konvertujících je vyžadován přesný postup, který musí podstoupit, aby jejich konverze byla úspěšná. Konvertující jsou před konverzí vzděláváni v otázkách judaismu, nedostává se jim však osobního přístupu. V případě hodnocení současného stavu musíme poukázat na současný fenomén sociálního *gijuru* a častou apostazi konvertitů v izraelské armádě, tak jak bylo popsáno badatelem Ašerem Cohenem.

Závěry předkládané práce jsou nasnadě. Proces *gijuru* ve Státě Izrael je zakotven v halachických ustanoveních. V období formování halachických norem neexistovaly striktně oddělené proudy judaismu tak, jak je to v současnosti. V rámci judaismu tak nedocházelo k hledání odpovědi na otázku, kdo je Žid. Spolu se vznikem neortodoxních proudů, které odpovídají na tuto otázku odlišně a zároveň stanovují jiné podmínky *gijuru*, tak nutně muselo dojít ke konfrontaci. K zamyšlení ovšem zůstává, nakolik je možné oddělit skupiny, které samy sebe považují za Židy a v minulosti musely projít mnohými těžkosti spojenými s touto identitou, od těch, kteří jsou Židy podle ortodoxního judaismu.

Téma náboženské konverze k judaismu zdaleka nebylo vyčerpáno. S probíhajícími debatami nad legislativní změnou postavení neortodoxních proudů judaismu v Izraeli, se otvírá další prostor pro zpracování této problematiky.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

1 Prameny

- Biblia Hebraica Stuttgartensia*. KITTEL, Rudolf. Německo: Deutsche Bibelgesellschaft Stuttgart. 2. edice, 1984.
- Bible. Písmo svaté Starého a nového zákona*. Český ekumenický překlad. Praha: Česká biblická společnost, 2011.
- Deklarace nezávislosti ze 14. května 1948. [Cit. 7-3-2014.]. Dostupné z: <http://www.mfa.gov.il/mfa/foreignpolicy/peace/guide/pages/declaration%20of%20eabshment%20of%20state%20of%20israel.aspx>.
- MACHON 'ITIM. *Duaḥ ha-gijur liqr'at ḥag šavu'ot*, 2010, 2011, 2012.
- MACHON 'ITIM. *Gijur be-Jisra'el, hebeṭim masortiim, ma'asiim we-mišpaṭiim*, 2009.
- MAIMONIDES. *Mišne Tora*. ROSENKRANZ, A. Z., SCHRIFTSETZER M. M. (eds.). Vilna, 1910.
- MAIMONIDES. *Výběr z korespondence*. BOUŠEK, Daniel, RUKRIGLOVÁ, Dita (překl.). Praha: Academia, 2010.
- MI'AMI, No'omi. *Qošiim be-tabalich ha-gijur be-Jisra'el we-darcej hitmodedut moša'ot* Jeruzalém: Ha-kneset, merkaz ha-meḥqar we-ha-mad'a', qrijat ben Gurion, (22-1-2008).[Cit. 1-3-2013]. Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/mmm/data/pdf/m02004.pdf>.
- Pequmat ha'eda ha-datit (hamara)*. [Cit. 7-3-2014.]. Dostupné z: www.nevo.co.il.
- Religious Community (Change) Ordinance*. www.nevo.co.il.
- ROTEM, David. *Haša'at ḥoq ha-rabanut ha-ra'šit le-Jisra'el (tiqun – samchut be-ḥinjanej gijur)*, Kneset, 2009, [cit. 7-3-2014.]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/privatelaw/Plaw_display.asp?lawtp=1&find_mk=805.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu:
- HCJ 72/ 62 – 16 P. D. 2428.
- HCJ 58/ 68 – 23 P. D. 447.
- HCJ 1031/93.
- HCJ 5070/95 56 (2) PD721.
- HC 2597/99 59(6) PD721.
- Talmud Bavli Schottenstein Edition*. ZLOTOWITZ, Gedaliah (ed.). New York: Mesorah Pub. Ltd., 2005.
- The Neeman Report on the Conversion Law. *Jewish Virtual Library*. [Cit. 17-3-2013.] Dostupné z: http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsourc/Judaism/conversion_law.html.
- Zákon o návratu. [Cit. 7-3-2014.]. Dostupné z: <http://www.knesset.gov.il/laws/special/eng/return.htm>.

2 Periodika

- AP. Ethiopian Jews Protest Forced Conversions. *Associated Press*, (17-7-1985). [Cit. 15-4-2014]. Dostupné z: <http://www.apnewsarchive.com/1985/Ethiopian-JewsProtestForcedConversions/id-abb9296bfda1be5f1087e6a5556cbe41>.
- BBC. Ethiopia's Falash Mura repatriated to Israel. *BBC* (28-8-2013). [Cit. 10-4-2014] Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-africa-23861920>.
- CAHN, Nathan. La Conversion, un chemin semé d'embûches. *The Jerusalem Post* (11-2-2014). [Cit. 20-3-2014]. Dostupné z: <http://www.jpost.com/Editionfran%C3%A7aise/Israel/La-conversion-uncheminsem%C3%A9demb%C3%BBches-341091>.
- ETTINGER, Yair. Israel's Chief rabbis urge Netanyahu to block conversion bill. *Haaretz* (19-3-2014). [Cit. 20-3-2014]. Dostupné z: <http://www.haaretz.com/news/national/.premium-1.580634>.
- ETTINGER, Yair. Israel's High Court affirms that thousands of Jewish Conversions are kosher. *Haaretz*, (27-4-2012). [Cit. 20-3-2014]. Dostupné z: <http://www.haaretz.com/news/national/israel-s-high-court-affirms-that-thousands-of-jewish-conversions-are-kosher-1.426770>.
- BRUNI, Frank. Jewish Groups Casts out 2 Main Branches. *The New York Times* (1-4-1997). [Cit. 17-3-2013.]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/1997/04/01/nyregion/jewish-group-casts-out-2-main-branches.html>.
- GORDON, Baruch. 200 Bnei Menashe in India to Convert to Judaism. *Israel National News.com*, (21-9-2005), *Israel National News.com*. Dostupné z: <http://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/90260>.
- JEFFAY, Nathan. Rabbinical Court Puts Thousand of Converts in Legal Limbo. *The Jewish Daily Forward* (8-5-2008).
- LANDAU, Asher F. The Shoshana Miller Case: Unity of the Jewish People is paramount. *Jafi.org*. [Cit. 14-3-2014]. Dostupné z: <http://www.jafi.org/JewishAgency/English/jewish%20education/Compelling%20Content/Eye%20on%20Israel/Activities%20and%20Programming/Law%20of%20Return/21%20The%20Shoshana%20Miller%20Case.htm>.
- MANDEL, Johan. Ovadia Yosef declares military conversions kosher. *The Jerusalem Post* (14-1-2011). [Cit. 15-4-2014]. Dostupné z: <http://www.jpost.com/JewishWorld/JewishNews/Ovadia-Yosef-declares-military-conversions-kosher>.
- NASHONI, Kobi. Rabbis reach deal on IDF conversions. *ynetnews.com* (20-2-2011).

- [Cit. 15-4-2014]. Dostupné z:
<http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-4031359,00.html>.
- ROME, Henry, SOKOL, Sam. Group of 38 Bnei Menashe arrives in Israel. *The Jerusalem Post* (27-12-2013). [Cit. 1-4-2014]. Dostupné z:
<http://www.jpost.com/JewishWorld/Jewish-News/Group-of-38-Bnei-Menashe-arrives-in-Israel-336303>.
- SOKOL, Sam. Ethiopian-Israelis to Protest End of Aliya Tomorrow. *The Jerusalem Post*, (27-8-2013). [Cit. 1-4-2014]. Dostupné z: <http://www.jpost.com/NationalNews/Ethiopian-Israelis-toprotestend-of-aliya-tomorrow-324369>.
- ŞORİ'EL, Josef, RAHAT, Menaḥem. 2 ḥavrej qo'ališia hišbi'u i-imun biglal „ha-gijoret“. *Ma'ariv*, (9-12-1986), s. 2.
- ZIRI, Danielle. Gov't move opens way to more Bnei Menashe aliya. *The Jerusalem Post* (6-11-2012). [Cit. 1-4-2014]. Dostupné z: <http://www.jpost.com/NationalNews/Govt-move-opensway-to-moreBneiMenashe-aliya>.

3 Použitá literatura

- ABRAHAMAS, Israel. *Jewish Life in the Middle Ages*. London: Macmillan & Co, 1919.
- ALTSCHUL, Mark J. Israel's Law of Return and the Debate of Altering, Repealing, or Maintaining its Present Language. *University of Illinois Law Review*, 2002.
- BARON, Salo Wittmayer. *A Social and Religious History of the Jews*. New York: Columbia University Press, 1960, sv. 3.
- BARON, Salo Wittmayer. Population. In: SKOLNIK, BERENBAUMS (eds.) *Encyclopaedia Judaica*. Detroit: Macmillan Reference USA, 2007, sv. 16.
- BERGER, Michael S. Judaism. In: BROWNING, Don. S., GREEN, M. Ch., WITTE, John Jr. *Sex, Marriage, and Family in World Religions*. New York: Columbia University Press, 2006.
- BOUŠEK, Daniel. Právní postavení Židů v islámských zemích ve středověku. In: ŠEDINOVÁ, Jiřina a kol. *Dialog myšlenkových proudů středověkého judaismu (mezi izolací a integrací)*. Praha: Academia, 2011, s. 90–195.
- BRUGGER, Winfried, KARAVANNI, Michael. *Religion in the Public Sphere: A Comparative Analysis of German, Israeli, American and International Law*. Heidelberg: Springer, 2007.
- BUCKERS, Andrew, GLAZIER Stephen D. *The Anthropology of Religious Conversion*. Oxford: Rowman & Littlefield Publishers, 2003.
- COHEN, Shaye J. D. Crossing the Boundary and Becoming a Jew. *Harvard Theological Review* 1989, 82.
- ČECH, Pavel, SLÁDEK, Pavel. Transliterace a transkripce hebrejštiny: základní

- problémy a návrhy jejich řešení. *Listy filologické* 2009, 132.
- ČEJKA, Marek. *Judaismus a politika v Izraeli*. Brno: Barrister & Principal, 2009.
- CHARMÉ, Stuart Z. Newly Found Jews and the Politics of Recognition. *Journal of the American Academy of Religion* 2012, 80, 2.
- DASHEFSKY, Arnold, SHESKIN, Ira (eds.). *American Jewish Year Book*, London: Springer, 1998.
- EDELMAN, Martin. *Courts, Politics and Culture in Israel*. Charlottesville and London: University Press of Virginia, 1994.
- EINHORN, Talia. Private International Law in Israel. Diplomová práce, Nizozemí, 2012.
- EPSTEIN, Jeffrey Lawrence. *The Theory and Practice of Welcoming Converts to Judaism, Jewish Universalism*. New York: Edwin Mellen Press, 1992.
- FELDMAN, Louis H. *Jew and Gentile in the Ancient World*. Princeton: Princeton University Press, 1996.
- FINKELSTEIN, Menachem. *Conversion Halakhab and Practice*. Jeruzalém: Graphit Press Ltd., 2006.
- GOITEIN, Samuel. *A Mediterranean Society. The Jewish Communities of the Arab World as portrayed in the documents of the Cairo geniza*. California: University of California Press, 1999, sv. 2.
- HOLZMAN GAZIT, Yifat. BOGOCH, Bryna. Clashing Over Conversion: „Who is a Jew?“ and Media Representations of an Israeli Supreme Court Decision. *International Journal for the Semiotics of Law-Revue internationale de Sémiotique juridique* 2011, 24 (květen).
- Jewish Encyclopedia*. ADLER, Cyrus (ed.). 1901–1906. 12 vols. Dostupné z: <http://www.jewishencyclopedia.com/>.
- KRAVEL-TOVI, Michal. Rite of Passing: Bureaucratic encounters, dramaturgy, and Jewish conversion in Israel. *American Ethnologist* 2012, 39, 2.
- KULP, Joshua. The Participation of a Court in the Jewish Conversion Process. *Jewish Quarterly Review* 2004, 94, 3 (léto).
- MARINER, Rodney. Conversion to Judaism: a tale of the good, the bad and the ungrateful. In: BRYANT, Darrol M., LAMB, Christopher (eds.). *Religious Conversion: Contemporary Practices and Controversies (Issues in Contemporary Religion)*. London: Biddles Ltd., 1999.
- MAYER, Daniel. *Konverze k judaismu v zrcadle židovské ústní tradice a historie*, Praha: Oikoyomenh, 2010.
- MEYER, Michael A. *Response to Modernity: A History of the Reform Movement in Judaism*. New York: Oxford University Press, 1988.
- MILGROM, Jacob. Conversion and the Revolt Model for the Formation of Israel“,

- Journal of Biblical Literature* 1982, 101, 2 (červen).
- MUCH, Theodor, PFEIFER, Karel. *Svár bratří v domě izraelském: židovstvo mezi fundamentalismem a osvícenstvím*. Praha: Themis, 2002.
- NEITERMAN, Elena, RAPOPORT, Tamar. Conversion to belong: immigration, education a nationalisation among young 'Russian' immigrant women. *Gender and Education* 2009, 21, 2 (březen).
- NISSIMI, Hilda. Religious Conversion, Convert Defiance and Social Identity: A Comparative View. *Numen* 2004, 51, 4.
- PANKHURST, Richard. The Falashas, or Judaic Ethiopians, in Their Christian Ethiopian Setting. *African Affairs* 1992, 91, 365 (říjen).
- PRANSKY, Tiffany Rae. *Boundaries of Belonging: Conversion in Israel's Law of Return*. Diplomová práce. Budapešť, 2012.
- PRASHIZSKY, Anna, REMMENICK, Larissa. Strangers in the homeland? Gendered citizenship among non-Jewish immigrant women in Israel. *Women's Studies International Forum* 2012, 35.
- PRAWER, Joshua. The Autobiography of Obadyah the Norman, a Convert to Judaism at the Time of the First Crusade. In: TWERSKY, Isadore, (ed.). *Studies in Medieval Jewish History and Literature*. Harvard: Harvard University Press, 1979.
- RAMBO, Lewis Ray. *Understanding Religious Conversion*. New Haven: Yale University Press, 2003.
- RIBNER, David S., SCHINDLER, Ruben. The Crisis of Religious Identity Among Ethiopian Immigrants in Israel. *Journal of Black Studies* 1996, 27, 1 (září).
- RUBEŠOVÁ, Markéta Pnina. Právní postavení Židů v křesťanské Evropě. In: ŠEDINOVÁ, Jiřina a kol. *Dialog myšlenkových proudů středověkého judaismu (mezi izolací a integrací)*. Praha: Academia, 2011, s. 22–89.
- RUBINSTEIN, Amnon. State and Religion in Israel. *Journal of Contemporary History* 1967, 2, 4 (říjen).
- RŮŽIČKA, Rudolf. *Duraïd Ben aš-Šimma: Obraz středního Hidžázu na úsvitě islámu*. Praha: Česká akademie věd a umění, 1925, sv. 3.
- SAPIR, Gidon. How Should a Court Deal with a Primary Question That the Legislature Seeks to Avoid? The Israeli Controversy over Who is a Jew as an Illustration. *Vanderbilt Journal of Transnational Law* 39.
- SEEMAN, Don. Agency, Bureaucracy and Religious Conversion: Ethiopian Felashmura Immigrants in Israel. In: BUCKSER, Andrew, Stephan D., GLAZIER (ed.), *Anthropology of Religious Conversion*. Oxford: Rowman & Littlefield Publishers, 2003, s. 29–41.
- SIMONSOHN, Uriel. Halting Between Two Opinions: Conversion and Apostasy in Early Islam. *Medieval Encounters*, 2013, 19.

- SLÁDEK, Pavel. *Malá encyklopedie rabínského judaismu*. Praha: Libri, 2008.
- WAGAW, Teshome G. *For Our Soul: Ethiopian Jews in Israel*. Detroit: Wayne State University Press, 1993.
- ZOHAR, Šwi, SAGI Avraham. *Gijur we-zehut jehudit, 'ijun b - jesodot ha-halacha*. Jeruzalém: Mosad Bialik, 1995.

4. Internetové zdroje

www.gov.il

www.itim.org

www.shavei.org

www.jewishencyclopedia.com

www.jewishvirtuallibrary.com

www.nevo.il

SEZNAM ZKRATEK

Hebrejská Bible

Citace a zkratky starozákonních knih jsou uváděny podle Českého ekumenického překladu.

Talmud

bJev Babylonský talmud, traktát *Jevamot*.

EJ Encyclopaedia Judaica, SCHWARZCHILD, Steven (ed.). CD-ROM edition, Jerusalem: Keter, 2007.

JE ADLER, Cyrus (ed.), Jewish Encyclopedia, 12 vols, 1901-1906. Dostupné z: <http://www.jewishencyclopedia.com>

SLOVNÍČEK POJMŮ

Pro podrobnější vysvětlení viz SLÁDEK, Pavel. *Malá encyklopedie rabínského judaismu*. Praha: Libri, 2008.

Aggada – nehalachické, vyprávěcí pasáže.

Amoraité – podle tradice učenci talmudu, kteří následovali po dokončení *Mišny*.

Babylonský talmud (*Bavli*) – jeden ze základních spisů rabínského judaismu. Vedle něj existuje také Jeruzalémský talmud (*Jerušalmi*).

Kneset – izraelský zákonodárny orgán.

Mišna – jeden ze základních textů rabínského judaismu.

Tanaité – podle tradice autoři výroků v *Mišně*.

ПРÍЛОHA I.

Text nařizení o změně náboženství (*Pequmat ba-'eda ba-datit-hamara*) v hebrejském a anglickém znění (*Religious Community Change Ordinance*), s emendací z roku 1947.

פקודת העדה הדתית (המרה)

מס' 43 לש' 1927

פקודה הקובעת הוראות בענין מסירת הודעה על המרת עדה דתית

1. פקודה זו תיקרא פקודת העדה הדתית (המרה).
2. (1) אדם שהמיר את עדתו הדתית ורוצה כי תינתן נפקות חוקית לאותה המרה, יקבל מאת ראש העדה הדתית שאליה נספח, או מאת האדם שמינהו או הכיר בו ראשה של אותה העדה הדתית כראשו המקומי של סניף אותה העדה הדתית בשטח שבו הוא יושב, תעודת אישור, המעידה שנתקבל אל אותה העדה הדתית, ויודיע את העובדה לממונה על המחוז במחוז שבו הוא יושב.
- (2) כשתנחו דעתו של הממונה על המחוז בדבר זהותו של המבקש ומשתוראה לו תעודת האישור המוזכרת בסעיף קטן (1), ירשום את דבר המרת העדה ויתן למבקש תעודת אישור על אותו רישום.
- (3) הממונה על המחוז ישלח העתק של תעודת האישור עלאותו רישום לראשה של העדה הדתית שאליה נספח המבקש, וכן לראשה של העדה הדתית שעמה היה המבקש נמנה קודם לכן.
3. (1) מי שהמיר את עדתו ולא מלאו לו שמונה עשרה שנה אין תוקף להמרתו אלא אם כן נתקבלה הסכמתו של אחד מהורי האדם או הסכמת אפוטרופסו והודיעו על הסכמה זאת לממונה על המחוז.
- (2) אם קיים ספק בנוגע לגילו של האדם, תהא ההחלטה בענין זה מסורה לממונה על המחוז שבמחוז מגוריו של המבקש, לאחר שיימלך בדעת הרשות הדתית המקומית של אותה העדה שהמבקש רוצה לעזבה.
4. (1) דבר המרת העדה שנרשם כחוק על פי פקודה זו לא יפגע בשום התחייבות שהיתה חלה על המומר לפני שהממונה על המחוז רשם את דבר המרתו.
- (2) למרות כל המרת עדה, יוסיף השיפוט בעניני נישואין, גירושין ומזונות להיות ביד אותו בית משפט ששפט בענינים אלה לפני ההמרה, אלא אם כן נעשו גם הבעל וגם אשתו חברים לעדה דתית אחרת.

Supplement No. 1
to
Palestine Gazette Extraordinary No. 1588 of 14th June, 1947.

CONTENTS.

	<i>Page</i>
ORDINANCES ENACTED	
Religious Community (Change) (Amendment) Ordinance, No. 15 of 1947	147
Industrial Courts Ordinance, No. 16 of 1947	148
War Loan (Bearer Bonds) (Amendment) Ordinance, No. 17 of 1947	152
Goodwin Pension Ordinance, No. 18 of 1947	152
Local Councils (Amendment) Ordinance, No. 19 of 1947	153
Rural Property Tax (Amendment No. 2) Ordinance, No. 20 of 1947	155
War Loan (Amendment) Ordinance, No. 21 of 1947	156
Trading with the Enemy (Amendment) Ordinance, No. 22 of 1947	156
Customs (Amendment) Ordinance, No. 23 of 1947	159
Pensions (Amendment) Ordinance, No. 24 of 1947	160
Public Health (Amendment) Ordinance, No. 25 of 1947	161
Public Service (Supplementary Grants) Ordinance, No. 26 of 1947	162
United Nations Immunities and Privileges Ordinance, No. 27 of 1947	164
Food Control (Validation of Certain Appointments) Ordinance, No. 28 of 1947	168
Prisons (Amendment) Ordinance, No. 29 of 1947	169

RELIGIOUS COMMUNITY (CHANGE) (AMENDMENT) ORDINANCE,
No. 15 of 1947.

AN ORDINANCE TO AMEND THE RELIGIOUS COMMUNITY (CHANGE) ORDINANCE.

BE IT ENACTED by the High Commissioner for Palestine, with the advice of the Advisory Council thereof :—

1. This Ordinance may be cited as the Religious Community (Change) (Amendment) Ordinance, 1947, and shall be read and construed as one with the Religious Community (Change) Ordinance, hereinafter referred to as "the principal Ordinance".

2. Section 2 of the principal Ordinance shall be repealed and the following section shall be substituted therefor :—

"Procedure on change of community:

2.—(1) A person who has changed his religious community and desires legal effect to be given to such change shall obtain from the head of the

Short title.

Cap. 127.

Repeal and replacement of section 2 of the principal Ordinance.

religious community which he has entered, or from the person appointed, or recognised, by the head of such religious community as the local head of the branch of such religious community in the area in which he resides, a certificate to the effect that he has been received into such religious community and shall notify the fact to the District Commissioner of the district in which he resides.

(2) The District Commissioner, on being satisfied as to the identity of the applicant and on the production of the certificate referred to in subsection (1), shall register the change of community and shall give the applicant a certificate of such registration.

(3) A copy of the certificate of such registration shall be sent by the District Commissioner to the head of the religious community which the applicant has entered and to the head of the religious community to which he formerly belonged."

Application of
Ordinance.

3. This Ordinance shall be deemed to have come into force, and the like consequences shall ensue in all respects as if it had come into force, on the 16th December, 1927.

13th June, 1947.

A. G. CUNNINGHAM
High Commissioner.

PŘÍLOHA II.

Formulář žádosti k zahájení procesu konverze v Izraeli
(*Tofes baqasha le-ptihat halich giur be-Jisra'el*).

Prime Minister's Office – Conversion Division				משרד ראש הממשלה – מערך הגיור	
				Photograph תמונה	
טופס בקשה לפתיחת הליך גיור בישראל					
הערה: אזרח ישראלי או תושב קבע שהחל בלימודיו בכיתת הכנה לקראת גיור, ימלא טופס בקשה וימסור אותו למוסד המכין לגיור.					
Personal information			1. פרטים אישיים		
Male ☐ זכר Female ☐ נקבה Gender	Father's name ☐ שם האב	First Name in Hebrew ☐ שם פרטי בעברית	Last Name in Hebrew ☐ שם משפחה בעברית		
Religion ☐ דת		Last Name in English ☐ שם באותיות לטיניות			
Family status ☐ מצב אישי: Single ☐ רווק, ☐ נן זוג, ☐ נשוי, ☐ גרוש, ☐ אלמן Widowed, Divorced, Married, spouse, Single		Previous Last Name ☐ סיבת השינוי: ☐ נישואין אחר, ☐ אחר:		שם קודם	
Occupation ☐ תעסוקה	Country of Origin ☐ מדינת ארץ	Date of Birth ☐ תאריך הלידה	country of birth ☐ ארץ לידה		
previous passport numbers ☐ מספרי דרכונים קודמים	ID / valid Passport Number ☐ מספר הזהות/ דרכון בתוקף	Nationality ☐ אזרחות נוכחית			
City in Israel ☐ עיר	Address in Israel ☐ מנע - רחוב ומספר בישראל				
City abroad ☐ עיר	Address abroad ☐ מנע - רחוב ומספר בחו"ל				
Mobile telephone number in Israel ☐ טלפון נייד בישראל	telephone number in Israel ☐ טלפון בישראל				
Mobile telephone number in abroad ☐ טלפון נייד בחו"ל	Phone abroad ☐ טלפון בחו"ל				
Additional details			2. פרטים נוספים:		
א. תאריך כניסה ראשון לישראל: _____; Additional dates of entry into Israel: _____					
ב. תאריכי כניסה נוספים לישראל: פרוט תאריכים: _____; מסי דרכון: _____					
ג. רישיון ישיבה בישראל: _____; Permit to Stay in Israel: _____; Effective from: _____; Effective Until: _____					
ד. רישיונות ישיבה קודמים בישראל: _____; Previous permits to stay in Israel: _____					
סוג הרישיון: _____; Type Of Visa: _____; Effect from: _____; Effect Until: _____					
סוג הרישיון: _____; Type Of Visa: _____; Effect from: _____; Effect Until: _____					
ה. סיבת שהייה בישראל: _____; Reason for staying in Israel: _____					
Personal information of spouse or partner			3. פרטים אישיים של ה/בת זוג		
Maiden Name ☐ שם נעורים	Family Status of Spouse or Partner ☐ מצב אישי של ה/בת זוג: Widowed ☐ אלמן, Divorced ☐ גרוש, Married ☐ נשוי, spouse ☐ נן זוג	Name of Spouse / Partner ☐ שם בן הזוג			
ID / valid Passport Number ☐ מספר הזהות (ניסיון) תקף	Nationality ☐ אזרחות נוכחית	Date of birth ☐ תאריך הלידה			
Phone Number ☐ טלפון	Cellular Phone Number ☐ טלפון נייד	City ☐ עיר	Address ☐ מנע בן הזוג - רחוב ומספר		

-2-

4. מידע משטרה/פלילי: Police/ Criminal Information:

א. האם הועמדת לדין בעבירה כלשהי בישראל ו/או בחו"ל? (פרט) (Explain) Have you ever stood trial for any offense in Israel and/or abroad?

ב. האם אתה נדרש היום לחקירה או נחקרת בעבר או קיים נגדך צו מעצר מהמשטרה בחו"ל או בישראל: (פרט)
 Are you currently wanted for questioning/ have you ever been questioned/ has an arrest warrant been issued against you by the police in Israel or abroad? (Explain)

5. ציין שלושה אנשים בישראל שמכירים אותך בישראל List three acquaintances in Israel

שם מלא Full Name	תעודת זהות I.D	כתובת	Address	טלפון / פלאפון Phone Number / Cellular phone Number

6. פרטי כל בני המשפחה השוהים בישראל Details of all family members in Israel

שם מלא Full Name	קרבה משפחתית Family Relation	תעודת זהות I.D. דרכון / PASSPORT	כתובת Address	טלפון / פלאפון Phone Number / Cellular phone Number	מקום עבודה Place of Employment

7. האם פתחת בהליכי גיוור קודמים בארץ או בחו"ל? Have you previously begun conversion procedures in Israel or abroad?

אני מצהיר בזאת שכל הפרטים שמסרתי לעיל נכונים. ידוע לי כי העובדה שהוגשה בקשה על-ידי, אינה מחייבת כי ייפתח תיק וכי ידוע לי שהועדה לנתינים זרים תבדוק את ענייני ובהתאם לכך ייקבע אם אני רשאי לפתוח בהליך גיוור בישראל. אני מסכים כי כל המידע המצוי לגבי במשרד הפנים יועבר לעיונכם.

I hereby declare that all the details contained in this application are correct. I understand that the fact that I have filed an application does not mean that a file will necessarily be opened, and I am aware of the fact that the Committee for Foreign Citizens will examine my case and determine whether I am eligible for a conversion process in Israel. I consent that all information about me in the Ministry of the Interior will be transferred to

_____ *חתימה Signature*

_____ *שם Name*

_____ *תאריך Date*